

ELŐFIZETÉS.

EN ÉS VIDÉKEN
 36 kor.
 18 kor.
 egyed évre 9 kor.
 3 kor.

Postai közlemények
 állapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
 Stauber József.

Szerda, szeptember 19.

Taporították a városi kerületeket.

Saját tudósítónk telefonjelentése.
 Budapestről telefonálja tudósítónk: A választójogi miniszterium Vázsonyi Vilmos irányítása mellett már hozzáfogott a beérkező új statisztikai adatok feldolgozásához és ha ezzel elkészül, azonnal megkezdik a törvényjavaslat szerkesztését. Vázsonyi a kormány többi tagjaival egyetértésben nagyrészen lefektette már a javaslat alapelveit. A választójogi jogosultságot a huszonnégy éves életkorhoz és az írni-olvasni tudáshoz kötik nem a magyarul írni-olvasni tudáshoz, hanem általában. A Károly keresztések választójogára nézve még nincs kialakult nézet. Fontos körülmény, hogy a kerületek, illetve a képviselők számát jelentékenyen felemelik az új javaslatban, ami a nemzeti szupremácia biztosításának érdekében történik. A választójogi reform eddigi terve szerint Budapesten harminckét választókerület lesz, de emelni fogják a többi városi kerületek számát is. Valószínű, hogy 157 városi kerületet alakítanak. A kormány és az őt támogató pártok nagy bizalommal néznek az előterjesztendő javaslat elé és az a meggyőződés alakult ki, hogy a javaslat keresztül fog menni a parlamentben. Ezt természetesen olyan formában vélik megvalósítani, hogy a munkapártnak mintegy negyven-ötven tagja alkalmat nyújt rá, akár azért, hogy megszavazza a javaslatot, akár azért, hogy a szavazástól tartózkodjék.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A pénzügyminiszterium politikai államtitkári állása végre betöltésre kerül. A politikai államtitkár Vértessy Sándor lesz, akinek a király a napokban adományozta az államtitkári címet és jelleget. Vértessy régi, kipróbált munkása a pénzügyminiszteriumnak és Magyarország gazdasági kérdéseinek és pénzügyi igazgatásának egyik legalaposabb ismerője. Az új államtitkár képviselőiséget is vállal majd. Változás lesz a belügyminiszteriumban is, mert Bosnyák Zoltán dr., akinek a király legutóbb szintén az államtitkári címet és jelleget adományozta a most szervezés alatt álló népjóléti miniszterium államtitkára lesz.

Bécsben közeli békét várnak.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Daily Telegraph milánói tudósítója szerint Németország és Ausztria-Magyarország válasza a pápa jegyzékére már megérkezett a Vatikánba. Bécsben a választójegyzék alapján nagyon optimisztikus a hangulat, s még a tél beállta előtt várják a békét. Az olasz félhivatalos lapok egyhangulag úgy írják, hogy a központi hatalmak készek a békekötésre.

Bécs. A Manchester Guardian szerint Lloyd George a Trade Union küldöttsége előtt, amely a szakszervezetek 570.000 tagjának a frontszolgálat alól való felmentését kérte, azt mondta, hogy a béke már nincs beláthatatlan messzeségen. Nagy vonásokban ismertette azokat a feltételeket, amelyek mellett lehetne tárgyalni a békéről. A pápa jegyzékére adandó válaszban fontos közlések lesznek erre vonatkozóan.

Bécs. Itteni jólétesült helyen az olaszországi zavargásokról érkezett híreknek nagy jelentőséget tulajdonítanak. Eddig mindig kétkedéssel fogadták ezeket a jelentéseket, most azonban már nem csak Svájcban, hanem közvetlenül Olaszországból is érkeznek olyan hírek, hogy a béke-mozgalom és a zavargások egész Olaszországban állandóan nagyobb mérvet öltenek. Még nem lehet szó forradalomról, de világosan látszik már most is, hogy a mozgalom legközelebb olyan terjedelmű lesz, hogy hatását az olasz fronton is éreztetni fogja.

Berlin. Svájci jelentések szerint az Avanti azt írja, hogy az északolaszországi városokban utcai harcok folynak, a kormány pedig nem tud beavatkozni.

Berlin. A Berner Tagblatt jelenti, hogy Torinóban pénteken is súlyos éhségzundulás volt. A katonaság géppuskákkal volt kénytelen beavatkozni. A zundulásnak tömérdek halottja és sebesültje volt, közöttük asszonyok és gyermekek is.

Bécs. Az angol lapok jelentik: A német és az osztrák-magyar kormányoknak a pápa jegyzékére adott válasza új és meglepő békejavaslatokat tartalmaz.

Genf. A Matin pétervári jelentése szerint legközelebb Oroszországban a kormány intézkedése folytán november első hetében ül össze a törvényhozó gyűlekezet, hogy állást foglaljon abban a kérdésben, hogy az ide-

iglenes kormány békés, vagy háborus politikát kövessen-e.

Berlin. A Berliner Tageblatt legutóbbi száma a következő figyelemre méltó értesülést tartalmazza: Kühlmann államtitkár még nem nyújtotta át a pápai nunciának a német kormány választójegyzékét. Az sem igaz, hogy a válasz Belgiumra vonatkozólag végleges döntést tartalmazna. Belgium sorsáról a birodalmi kormány még nem határozott. Már néhány nappal ezelőtt kijelentették illetékes helyen, hogy a pápa békejegyzékére adandó válasz a belga kérdést nem oldja meg véglegesen. Éppoly kevéssé helytálló Erzberger Biberachban mondott beszédének az a része, hogy Livland és Kurland függetlensége befejezett dolognak tekinthető. Ebben a kérdésben nem határozott még véglegesen a kormány.

London. A Reuter-ügynökség jelenti: A szövetségesek a pápa jegyzékére csak akkor válaszolnak, ha a központi hatalmak válaszukat már elküldték. Anglia magatartása egyébként teljesen egyezik azzal a válaszzal, amelyet Wilson adott a pápának.

Tevékenyek az oroszok.

Berlin, szeptember 18. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Flandriában az angolok tegnap is megismételték erős tüzrohamaikat egyes csapatok ellen. A Houllhoulsti erdő és a Lys között csak kisebb gyalogsági harcok voltak, amelyekben a támadó angol osztagokat csaknem mindenütt visszavetették. Tüzérségünk teljes erővel vette fel az ellenséges ütegek leküzdésének munkáját. La-basse és Lens között, valamint a Sommetól az Oiseig ütközeti tevékenység élénk volt.

A német trónörökös hadcsoportja:

A Laon-soisson-i ut mindkét oldalán, valamint a Maas balpartján a tüzérségek harci tevékenysége időnként tetemes erőre kapott. Több ponton előtéri harcok fejlődtek ki, amelyek számunkra kedvezően folytatók.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Appremonitól nyugatra rohamcsapatok a francia állások ellen intézett egyik rajtaütésből több foglyot hoz-

tak be. Beethold hadnagy ismét két ellenfelét lötte le légi harcban.

Keleti haretér:

Luck körüli ívben. a Zbruc alsó folyásánál és a kézdivásárhelyi mendencétől keletre emelkedő hegyekben az ellenség tevékenyebbnek mutatkozott, mint az utóbbi időben. Mackensen hadesoportjánál a románok a Szerethől nyugatra bőséges tűzérési előkészítés után Varninánál és Muculanál több részleges támadást intéztek, amelyek nagy veszteségükkel meghiusultak. A Rimnikul torkolatánál egyik vállalkozásunk alkalmával foglyokat ejtettünk.

Macedóniai haretér:

Nagyobb ütközeti cselekmények nem voltak. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Károly király utazás közben.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Károly király most tért vissza az Isonzó-fronttól, ahol — amint azt hivatalos híradás is jelentette — **komoly veszedelemben forgott.** Alig száz lépésnyire öfelségétől ugyanis egy srappnell robbant fel, úgy, hogy az uralkodó is veszedelemnek volt kitéve. Ebből az alkalomból az udvarhoz közelálló egyéniség érdekes adatokat mondott el a király utazásairól:

— A sok ut között, amint Károly király alig egy éves uralkodása alatt megtett, kevés olyan van, amit udvari, diplomáciai vagy politikai szempontok tettek kívánatossá. Leggyakrabban az Isonzó-front, Kelet-Galicia, Erdély, Tirol, a tengerpart, vagy a mögöttes országrészek jelentős katonai állomásai látják az uralkodót. A király állandó kísérete az utazás célja és természete szerint a főhadsegéd, a szolgálattevő szárnysegéd, a katonai és kabinetirodai tisztviselők, a külügyminiszter képviselője, esetleg a főudvarmester, olykor maga a külügyminiszter és volt már arra is eset, hogy a miniszterelnök és a vezérkari főnök is elkísérték az uralkodót. A kíséret tagjai naponta többször megjelennek az uralkodónál utazás közben is, hogy előterjesztéseiket megtegyék. Öfelsége a munkára használja fel utazása idejét.

Sokszor a hadügyminiszternek, katonai kormányzóknak vagy parancsnoknak, szakminiszternek, előadónak, vagy főispánnak is el kell kísérenie a királyt. Ugyanúgy együttél a monarchiával és a világgal utazás közben is, mint otthon. El nagyarányu uralkodói tevékenység támogatására az udvari vonat mellett külön összekötő kocsi van, amelyen minden készülék együtt van a táviró és telefonösszeköttetés létesítésére. A király és kísérete között házi telefon teszi lehetővé, hogy az uralkodó akármelyik kocsival összeköttetést kapjon. Ha az udvari vonat pár percig megáll, az állami táviró, vagy telefonvonalról azonnal drótot húznak az vonathoz és az összekötő kocsihoz kapcsolják azt. De nemcsak az állomásokon, hanem nyílt pályán is megvan a lehetősége a telefon és táviró összeköttetésnek. A királynak az utazás nem üdülés, hanem komoly munka és kötelesség, amelyet mégis örömmel teljesít. Amennyi utazási nap, ugyanannyi munkanap és ugyanolyan munkanap, mint otthon.

Sztenesik, a székelyek hőhéraja.

(Tíz évi súlyos börtön.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kolozsvári honvéd hadosztálybíróóság a román invázió visszaverése óta már több megátalkodott magyarfaló fölött mondott ítéletet, de egyikük sem volt annyira elvetemült, egyik sem kizozta és gyötörte annyira az otthon maradt magyarokat, mint id. Sztenesik János, a háromszékmegyei Bereck községnek az oláhok által kinevezett községi bíróját, akit éppen azért a székelyek maguk között a „berecki hőhéra”-nak neveztek el. A kolozsvári honvéd hadosztálybíróóság tegnap délután mondott ítéletet a berecki hőhéra felett s súlyos bűnének arányában 10 évi súlyosbított súlyos börtönre ítélte el.

Id. Sztenesik Jánost a megszálló oláhok községi bírójának nevezték ki és ebben a minőségében az oláhokat minden alkalommal ünnepeit, a székelyeket viszont gyalázta. A lakosság marháit, sertéseit összeíratta és rekvirálta, az eljárása ellen tiltakozókat pedig az oláh csendőrökkel megverette, köztük Sárány Sándor jegyzőt is. Andorka Lajost kikötötte, Orbán Antalt és feleségét kémkedéssel vádolta és elfogatta, a panaszkodó székelyeket irodájából kirugatta.

Mindezekért Sztenesiket az oláhok kivonulása után letartóztatták. A vizsgálóbíró előtt Sztenesik tagadta a vádakat. Azt állította hogy a bírói tisztelet kényszerből vállalta. Az oláh katonákat nem fogadta. A bevonulás után két héttel egy oláh tiszt és négy katona jelentek meg a lakásán és elkísérték a Costanajü Demján lelkész lakására. Ott lakott az oláh generális, aki kinevezte bírójának, bár ez ellen tiltakozott. Esküt nem tett, az oláhokat nem élte a magyarokat nem gyalázta. Annyit beismert, hogy a menekülők által ott hagyott marhákat összeíratta. Az oláh csendőrökkel négy-öt házhoz elment. Így jutott el Sárány Sándor jegyző házához is. A jegyzőnek volt sertése és ezt fel akarta venni a jegyzőbe. Sáránynak közben szóváltása akadt az egyik oláh csendőrrel, aki a jegyzőt arculütötte. Tagadta, hogy Andorka Lajost kikötötte volna. Négy ökröt elvitték az oláh katonák, de ő olyan írást adott, aminek alapján marháit visszakapja. Így mosakodott a csapdába jutott bíró.

A tanúk ezzel szemben igazolták a vád összes állításait. Sárány Sándor elmondotta, hogy vádlott a községben kiírta, hogy mindenkinek be kell jelentenie a nála lévő idegen tárgyat és állatot. Hozzá oláh csendőrök kíséretében ment el, akik egyik kocsiját elvitték és az oláh csendőrök egyike arculütötte. Vádlott nála verte a mellét és nagy hangon ezt mondotta:

— Én vagyok a primár! Amit én akarok, az lesz és azt veszem el, amit akarok!

Sárány Sándorné tanu ezt vallotta:

— Hozzánk azzal toppant be, hogy: „Ez kémaek a felesége!” és elhajította a disznókat. Mikor elismervényt követelt a disznókról, mert az eimenekült tulajdonosok még visszajöhettek, az oláh csendőrnek ezt mondotta:

— Hallja kapitány ur! Ki kellene ennek a magyarnak venni a nyelvét és felakasztani, mert még magyar törvényt mer emlegetni. Ki kell vinni és 25-öt venni rá! Ez azonban nem történt meg. Azt követelte mindenkitől, hogy oláhhul beszéljenek, mert most nincs Erdély, csak Románia Máre. Egyszer pedig irodájából kirugta.

Id. Jenáky Jánosné elmondotta, hogy egy este férjével együtt vacsoráztak, mikor két

oláh csendőr kopogtatott be hozzájuk s férjét elvitték, állítólag azért, mert a bíró hivatta. Másnap arról értesült, hogy férjét elfogták és Jassyba szállították. Erre érkezett a bíróhoz, aki akkor éppen két oláh tiszttel beszélt s hallotta, mikor vádlott az oláh tiszteknek ezt mondta:

— Ez a spion felesége!

Andorka Lajosnak ökreit vitette el a bíró, de később visszakapta.

Bíró Gyárfás hallotta, mikor Sztenesik az oláhoknak azt mondotta, hogy ki kell takarítani a magyarokat, mert itt nincs többé Magyarország, hanem Románia Máre. Hallotta, mikor az oláhok bevonulásakor vádlott Nagy-Romániát éltette s látta, hogy az oláhoknak szívesen segédkezett.

Lukács Lajos látta, mikor az oláhok bírójának kineveztek s látta, hogy az oláh tiszt a király képét a jegyzői irodában levette.

Orbán Antalné elmondotta, hogy a férjét elfogták. Elment a bíróhoz panaszra, aki durván kutasította. Fehér Miklóst Sztenesik szintén elfogatta, de később szabadon engedte.

Tréfás Juliánát a visszavonulás alkalmával így fenyegette meg:

— Vigyázzatok magyarok, mert ha erre vonulnak vissza az oláhok, zsírotokban süttetlek meg.

Még több tanu sallgatott ki a bíróság, kik valamennyien igazolták, hogy vádlott a berecki székelyekkel kegyetlenkedett. A tanúk kihallgatása után az ügyész szigorú büntetést kért. Homonnai főhadnagy hadbíró, tárgyalásvezető, a bíróság tanácskozása után este fél 7 órakor hirdette ki a hadbíróóság ítéletét, mely szerint vádlottat az állam hadi ereje ellen elkövetett bűntetben bűnösnek találva, **10 évi súlyos börtönre ítélte el.** Az ítélet ellen védő a főtörvényszékhez felebbezett.

Viasszautasított

olasz előretörések.

Budapest, szeptember 18. (Hivatalos.)
A Ionadiszállás jelenti:

Olasz haretér:

A Bainsizza-félsíkon az ellenségnek erős tűzérési előkészítés után indított elszigetelt előretöréseit visszautasítottuk.

Keleti és Délkeleti-haretér:

Nincs jelenteni való. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Pasics az Isonzói fronton.

— Olasz foglyok vallomása. —

Saját tudósítók telefonjelentése.

Budapest. A sajtószállásról jelentik: Három nagyobb támadást, amelyet az olaszok a Bainsizza-félsíkon és a Monte San Gabriele ellen indítottak, simán visszavertük. Egy honvédezed rohamcsapatát a Monte San Gabriele északnyugati lejtőjén sikeres vállalkozásokból tekintélyes szákmánnyal tértek vissza.

Egy fogoly előadásából kitűnt, hogy nem messze innen esett el néhány nappal ezelőtt egy olasz dandárparancsnok, Tomasso Monti ezredes, ami jellemző a véres, nagy veszteségre, amelyet az olaszok a Monte San Gabriele sikertelen ostroma folyamán elszenvedtek. Ugyancsak tiszti fogolynál találták az olasz hadvezetőségnek egy parancsát, amely a különösen kivált csapatoknak jogot ad arra, hogy zászlóikon jelmondatot alkalmazhassanak. A jelmondat kék szalagon ezüst betűkkel lesz hímzeve.

Még egy érdekes eseménye az olasz frontnak, hogy a minap a hivatalos látogató nagyságok sorában megjelent a fronton Pasics is, a miről az olasz lapok hasábkot írtak össz.

Bacillusokkal fenyegetődő vőlegény.

(Bécsi tudósítónktól.)

A maga nemében páratlan és szenzációs polgári per fogja legközelebb foglalkoztatni a bécsi polgári bíróságot. Az alperes beteges, tuberkulózissal küzdő fiatalember, aki ott hagyta menyasszonyát, hogy — a feljelentés szerint — gazdagabb leányt vegyen feleségül. Maga a feljelentés merituma közönséges eset, amilyen száz és száz előfordul, de az esemény háttérében olyan motívumok rejlenek, amelyek drámai fordulatokban gazdagok és egészen különleges érdekességet adnak az egyszerűnek látszó polgári pernek.

A feljelentést — mint Bécsből jelentik — *Kirschhoffer* Albert mozdonyvezető adta be a bécsi polgári bírósághoz *Waha* Ferenc hivatalnok ellen. A mozdonyvezető feljelentésében elmondja, hogy *Waha* Ferenc jegyben járt a leányával és a házasságkötés napját mindig elhalasztotta nyilván azzal az eltekintéssel, hogy más, gazdagabb leányt vegyen feleségül. Elpanaszolja az apa, hogy a hivatalnok hibájából, aki tüdőbeteg, most a leány is beteg és sorvadásnak indult. A volt menyasszony igényeit a mostani pertől függetlenül fogja a bíróság előtt érvényesíteni. *Kirschhoffer* maga a panaszlótól 1810 korona 40 fillér megtérítést követeli, amely összeget érte reggeliért, ebédért és vacsoráért kiadott. Hogy a panaszlót mennyire szerette menyasszonyát, arra élénk világitást vet az alábbi felette jellemző jelenet:

Amikor *Waha* Ferenc egy alkalommal arra való hivatkozással, hogy ő tüdőbajos, kijelentette, hogy *Kirschhoffer* Rózát nem veheti el feleségül, a leány azt a kijelentést tette, hogy vőlegényének visszaadja teljes cselekvési

szabadságát és azt mondta, hogy előtte nyitva áll a világ. Svájcba megy és ott állást keres magának. Erre a gyengéd vőlegény magához rántotta a leányt és így kiáltott fel:

— *Inkább beléd leholem a bacillusaimat, semhogy visszaadjam a szabadságodat!*

Ugyanekkor erőszakkal félrántotta a leány száját és be akarta lehelni bacillusait. Borzalmas küzdelem fejlődött ki az egészséget veszélyben látó leány és az elvetemült fiatalember között. Végül is a leánynak sikerült hosszas küzdelem után az ajkait összeszorítani és magát a vőlegény kezei közül kiszakítani.

Waha Ferenc hivatalnok tagadta az ellene felhozott vádakát. Előadta, hogy *Kirschhoffer* Rózával sohasem járt jegyben. Kijelentette, hogy a leány is beteg volt: idegben és tüdőveszesuruban szenvedett. Éppen ezért nem vehette el feleségül, s különben is az orvos ápolást irt elő és ő, a kishivatalnok, csekély jövedelmi forrásából nem is teremthetett volna elő annyi pénzt, amellyel feleségének egészségét helyreállító életet biztosíthatott volna. Ezt maga a leány is elismerte. Hogy mennyire nem felel meg a valóságnak a feljelentés ama része, hogy ő gazdag pártit vadászott, kiderül abból a körülményből, hogy egyáltalán meg sem nősült.

Eddig szól a bécsi híradás szerint a feljelentés és a panaszlót hivatalnok kifogása. Erdemleges tárgyalásra még nem került a sor, mert a felek több tanu megidőzését kérték. A szokatlanul érdekes per kimenetele elé nemcsak a jogász-világban, hanem mindenütt érdeklődéssel tekintenek.

ezekért magasabb árakat kapott, mint más cégek, nemesak silányabb árut szállított, hanem részben teljesen rosszat és az egészségre ártalmasat is. A raktár számára való lisztet nemesak úgy készítették, hogy a megengedettnél magasabb százalékig őrlítették ki, hanem még a korpát is beleőrítették, sőt még ezenkívül kukoricacsutkát is dobtak a garatba a gabona közé. Olyan gabonát is kapott a malom feldolgozásra, amelyet a katonai raktár máshonnan szerzett be. Hogy az így nyert liszt ne legyen világosabb a malom által szállított saját liszténél, kivonták belőle a nullás lisztet és a malom lisztjével pótolták a hiányt.

Megtörtént, hogy a raktár számára készült lisztet zsákokba tették és elszállítás előtt ott a malomban megmutatták a raktár megbízottjának. Annak távozása után azután a zsákokat felbontották, kivettek abból lisztet és a megmaradt lisztet rizsliszttel keverve töltötték meg újra a zsákokat. Azonban ha rizsliszt éppen nem volt kéznél, hát világosabb láblisztet használtak a keverésre.

A megromlott liszt az *Adria*-malomban soha sem vészett kárba. Penésztől teljesen zöld, bűzös, benzinszagú lisztet nem egyszer hoztak a malomba az *Adria*-kenyérgyárból s azt beleőrítették a frissen készülő lisztbe. A malom foglalkozott szeszgyártással és marhahizlálással is azokat az anyagokat, amelyek ott visszamaradtak és már sem szeszkezesítésre, sem hizlálásra jók nem voltak: szintén belekerültek a garatba s liszt lett belőlük.

A tanuként kihallgatott malom-alkalmazottak és munkások vallották, hogy a malom padlóját hetenkint kétszer söpörték. Ezt a szeméttel aztán sejtálták, hogy a liszthulladékot megtisztították a szeméttől. Ezt a pisz-

kos és megtaposott lisztet aztán hozzákeverték a kész lisztbe. Az egyik tanu jegyzőkönyvébe valotta, hogy egy ilyen söprés alkalmával a malom vezetője hangosan mondotta:

— **A háboruban még a szemétből is lehet pénzt csinálni!**

A malom raktáraiban elhullott, elszórt gabonát, kukoricát, árpát, törmelék rizst, amelyet a munkások csizmája megtaposott, bepiszkított, összesöpörték és felőrítették. A munkások gyakran mondogatták egymás között:

— **A cipőre ragadt sarat is lekavarják itt, hogy lisztet csináljanak belőle a katonáknak.**

Az *Adria*-kenyérgyárban sem dolgoztak azonban kevesebb skrupulussal, mint a malomban. A vizsgálat során a legtöbb tanu azt valotta, hogy az *Adria*-kenyérgyár élvezhetetlen és az emberi egészségre ártalmas volt. Az egyik tanu valotta, hogy az *Adria*-gyár kenyere sokkal feketébb volt, mint bármely más kenyér és soha sem volt megfelelő. Két-három nap alatt teljesen megromlott, bűzös lett. Nem is készítették azt rendes kenyérlisztből s dusan kevertek bele idegen anyagokat. Nagyváradon átvonuló csapatok, amelyek ebből a kenyérből kaptak, a legtöbbször visszadobták azt.

Egy másik tanu elmondta, — írja a vádirat — hogy a kenyér kívülről szép barnasult volt, de mikor felvágták, már friss állapotban is szagos volt és három nap alatt egészen elromlott. A bűz, melyet ez a kenyér terjesztett, elviselhetetlen volt és hasonlított az emberi ürülék szagához. A kenyér bele úgy ragadt, akár a csiriz.

A cég egyik alkalmazottja, akit a katonai ügyészség kihallgatott, elbeszélte, hogy egy ízben a *Pecc*-patak elárasztotta az *Adria*-malom egyik pinceraktárát, amelyben százötven métermázsas rizsliszt volt. A rizslisztet a vízből kiemelték, az *Adria* kenyérgyárba vitték s ott belesütötték a kenyerekbe. Ebből a kenyérből a katonaság és a polgári lakosság is kapott.

Az *Adria*-kenyér gyomorbaírt és betegséget szerzett élvezőinek és maródira jelentkezett katonák gyakran mondták, hogy ettől a kenyértől lettek betegek. Átvonuló csapatok nem egyszer panaszkodtak a kenyér rosszasa miatt.

Az *Adria*-kenyér elleni panaszokról — a vádirat szerint — *Menkes* százados tudott és ennek dacára tovább is átvették a kenyeret, sem pedig nem intézkedtek, hogy az javuljon. Az egyik katonai kenyérdepóba egyszer háromezer darab kenyeret hoztak. A depó vezetője több kenyeret feltört s mert azt nem találta megfelelőnek, megtagadta az átvételt. A kenyérgyár megbízottja, aki a kenyeret át akarta adni, nem vitte vissza azt, hanem a megromlott szekereket a depó előtt hagyva kijelentette:

— **Elmegyek az élelmezési raktár vezetőjéhez.**

Ez délelőtt történt és délután *Menkes* Lipót százados odatelefont a depóba, hogy a háromezer darab kenyeret át kell venni. A kenyeret ennek folytán átvették és másnap a nagyváradai népfelkelőknek adták ki, akik harmadnapra a kenyeret az utolsó vekniig visszahozták. A gyár sokszor minden megrendelés nélkül is küldött kenyeret az egyes depókba s ha azt vonakodtak átvenni, a gyár mindig *Menkes*hez fordult közvetítésért, ak mindig elrendelte az átvételt.

A vizsgálat során kiderült, hogy a gyárnak a kenyeret sohasem adták vissza és hogy a számlákat mindig fentartás és megjegyzés nélkül fizették ki. *Menkes* Lipót maga valotta, hogy az *Adria*-kenyér nem volt mindig

„Szemétből is lehet pénzt csinálni a háboruban.”

(Az *Adria*-malom szerepe a *Menkes*-perben.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Napokig tartott, amíg a temesvári hadosztálybíró előtt megindult *Menkes*-per bevezetése képpen, felolvasták a százötvenkét oldalas, gépirásos nagy vádiratot. Megdöbbentő képét mutatja a vádirat annak a gazdálkodásnak, amely a nagyváradai katonai élelmezési raktárban folyt. *Menkes* Lipót élelmezési százados — aki egyébként nagyon gavallérosan viselkedik vádlottársával szemben s ismételtan hangoztatja *Ujhelyi* Armin népfelkelő hadnagy ártatlanságát s azt, hogy ez nem igyekezett őt befolyásolni s a cégektől pénzt sem kapott, az egyes cégektől, akikkel a raktár összeköttetésben állott, különböző nagyságu pénzajándékokat kapott, amelyek fejében — miot a vádirat állítja — drágábban vásárolt azoktól és silány, sokszor teljesen rossz árut vett át.

A vádirat a vizsgálat folyamán kihallgatott tanuk vallomásai s a nyomozás által talált adatok alapján készült s a bizonyító eljárás lesz hivatva kimutatni, hogy a vád mennyiben állhat meg, annyi azonban bizonyos, hogy ebből az anyagból valószínűs élelmezési regényt írhatna egy magyar *Upton Sinclair*. Egyszerű szenzációs fejezete volna ennek a regénynek a nagyváradai és a *Moskovits* Adolf és Fiai cég tulajdonát képező *Adria*-malom és *Adria*-kenyérgyár szerepe.

Az *Adria*-malom zabot, árpát és kenyérlisztet szállított a nagyváradai katonai élelmezési raktárnak s dacára annak, hogy mind-

teljesen megfelelő minőségű és nem volt mindig oly jó, mint más ocsóbban szállító pékek kenyere, mindazonáltal nem tudott kellő magyarázatot adni, hogy ennek dacára a gyár által szállított hetvenötezer adag kenyeret miért vette át.

A vádirat végül említést tesz arról, hogy a vizsgálat során Menkes Lipót százados bevallotta, hogy Moskovits Mórictól, az Adria-ma-

lom és Adria-kenyérgyár társulajdonosától kisebb-nagyobb összegekben összesen ezer koronányi ajándékot kapott. Ujhelyi Armin főhadnagy, a katonai élelmezési raktár pénztárosa beismerte, hogy ugyanattól ötszáz korona pénzájándékot kapott. Moskovits Móric tagadta, hogy ezeket a pénzeket adta volna, de a vádlottak állításukat fentartották és azt a szembesítésnél az arcába mondták.

Gyujtogatási merénylet Tóth József ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma este kilenc óra tájban Tóth József, hírhedt aradi milliomos ellen eddig ismeretlen tettes merényletet követett el. A milliomos Varjassy-utca közepe táján levő nádfedeles kis viskóját fel akarták gyujtani és a ház teteje már tüzet is fogott, de a közelben járók észrevették a veszedelmet, odaszaladtak és a gyengén pislogó tüzet eloltották.

Az eset nagy riadalmat keltett, mert Tóth háza mellett több kisebb ház van, melyeknek tetőzete szintén könnyen gyulladó anyagból áll. A ház körül hamarosan hatalmas tömeg verődött össze és rövidesen elfogták azt is, akit a gyujtogatással gyanúsítanak.

A tüzet a házzal szemben lakó asszony vette észre, aki fellármázta az utcát és így az odasietők akadályozták meg, hogy nagyobb baj legyen. Odasietett a házhoz egy őrmester, akit figyelmeztettek, hogy gyujtogatás történt és valószínű, hogy a háztetőn meg lehet találni az anyagot is, amivel a házat fel akarták gyujtani. Az őrmester erre az elégett nádhamuja közé nyult és tényleg ott talált egy petróleumos kandécot, amit a gyujtogató égve a nád közé dugott. Az az asszony, aki észrevette a közeledő veszedelmet, azt mondta az őrmesternek, hogy ő az ablakon kinézett és látta, hogy egy munkásember téle órákhozát sétált a ház környékén, majd hirtelen felnyult a ház tetejére és azután gyorsan eltávozott onnan. Az asszony az őrmesterrel elment abban az irányban, amerre az állítólagos gyujtogató ment, és a háztól alig pár lépésnyire megtalálták azt az embert, aki Tóth József háza előtt hosszabb ideig ólálkodott. Az őrmester felszólította, hogy kövesse a rendőrségre.

Itt Hoffman Győző ügyeletes rendőrhadnagyak bejelentette az őrmester a történeteket és a gyanúsítottat átadta. Hoffman kihallgatta azt az asszonyt is, aki az esetnek szemtanúja volt, s aki most ismét megerősítette, hogy ő határozottan látta, hogy ez az ember sokáig járkált Tóth háza előtt fel és alá, majd rágyujtva pipájára, valami égő dolgot a ház fedelén elhelyezett.

A gyanúsított elmondotta, hogy a Maragyárban volt munkás és csak a napokban lépett ki alkalmazásából. Ma nagyon el volt keseredve, mert felesége elhagyta és lakásából magával vitt mindent. Bánatában elment sétálni és így került a Varjassy-utca, ahol elgondolkozva megállt egyik lámpánál. Itt fogta el az őrmester és innen kísért fel a rendőrségre. Kijelentette, hogy őt nem terheli a bűn, mert Tóth Józsefet nem ismeri, azt sem tudta, hogy a közelben levő ház Tóthé és így semmi értelme nem lett volna, ha azt felgyujtotta volna. Különben hatvan éves, de eddig még sohasem gyúlt meg a baja a rendőrséggel.

Az illetőt Hoffmann Győző megmotoztatta, de semmi gyanúkeletőt nem találtak nála. Tóthék már korán este pihenni tértek és a gyujtogatás idején már aludtak. Őket tehát csak holnap fogják kihallgatni arra, hogy nem

ellensége, vagy adósa-e a gyanúsított Tóthnak, akinél talán váltoja van. Az ügyeletes rendőrhadnagy holnapig őrizetbe helyezte az előállított embert.

Cukordrágítást követelnek a gazdák.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Van egy kormányrendelet, amely a Cukorközpontot felhatalmazza, hogy a gazdák cukorrépa termését lefoglalja. Ezt a kormányrendeletet sohasé hajtották végre s most, hogy a takarmányhiány következtében a gazdák takarmányul használják fel a répát, kevés kilátás is van arra, hogy a kormány rőszakos eszközökkel nyuhjon az állat tenyésztés e vitális kérdéséhez. Tény az, hogy a gazda ma a Cukorközponttól hét koronát, az állattenyésztőtől pedig 120 koronát kap a cukorrépaért s hogy ennél fogva nem is lelkesedik azért a gondolatért, hogy termelését a cukorgyártás szolgálatába állítsa.

Az idei cukorrépa-termést illetőleg egy újságíró kérdést intézett Rubinek Gyulához, az OMGE igazgatójához, aki a következőket mondotta:

— A folyó évi cukorrépa-termést július havában az érdekeltek 25 millió métermázsára becsülték. Az egész nyáron át tartó szárazság ezt a mennyiséget tetemesen lepassztotta, úgy, hogy ma a cukorgyárak mindössze csak 15 millió métermázsra számíthatnak. Ez a mennyiség megfelel a múlt évi termésnek azaz a különbséggel, hogy minőségben jobb, a mennyiben az idei cukorrépa cukorban gazdagabb tartalmu. A folyó kámpány cukortermelése tehát valószínűen nagyobb lesz a múlt évinél, ha a cukorgyárak abban a helyzetben lesznek, hogy a répát fel is dolgozhatják. Ennek ezidőszert két akadálya van. Az első mindezekelőtt a takarmányhiány, melynek hatása abban nyilvánul, hogy a gazdák a cukorrépa-termés egy részét visszatartani készülnek. Ezt a gyárak kénytelenek eltérni, mert ha a gazdáknak nem lesz takarmányuk, úgy földjeiket nem művelhetik kellően és így cukorrépa sem terem. A gyárak tehát, ha a gazdáknál takarmányozási célokra nem hagynak vissza cukorrépa, a jövő évi termés sikerét kockáztatják. A másik körülmény, mely a feldolgozást befolyásolja a szénhiány. Eddig a gyárak által szükséges szénmennyiség fele van biztosítva. A cukorrépa-termés feldolgozása tehát arról függ, hogy a kormány a gyárak részére szükséges szén mennyiben és milyen ütemben képes fedezni, mert a répa, feldolgozási ideje is korlátozott. És ha a gyárak a szükséges szénmennyiséget nem idejében kapják, annak később hasznát nem vehetik.

A jövő évi cukorrépa-termesztés sikerének biztosításáról Rubinek Gyula így nyilatkozott:

— A jövő évi cukorrépa-termés biztosítása

érdekében a gazdaérdekeltség körében október hó folyamán indulnak meg a tanácskozások és ezen az alapon a kormányval, illetve a cukorgyárakkal a tárgyalások. A cukorrépa-termelők és a gyárosok között teljes az egyetértés abban, hogy ha a kormány igen jelentékenyen nem emeli a cukorrépa árát, a termés teljesen visszafejődik és csakis azok a gazdák fognak répát termelni, akiknek a termelésre szerződéses kötelezettségek még fennáll. A cukorrépaért azonban magasabb ár csak úgy fizethető, ha viszont a cukor árát is jelentékenyen felemelik. A cukor volt eddig az a nébántsvirág, a kormány szemében, aminek következménye, hogy a cukor ára a háboru alatt a legkevésbé emelkedett. A jövőben a kormánynak számot kell vetni azzal, hogy vagy emeli a cukor árát is, vagy a fogyasztás által igényelt cukormennyiséget előteremteni nem tudja. A kérdés tehát ez: Legyen-e cukor, ha drága áron is, vagy maradjanak a mai árak a fogyasztás szükségletének kielégítése nélkül.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Kölcsey-zsurok programja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután tartotta a Kölcsey-Egyesület választmányának irodalmi szakosztálya Lőcs Rezső elnöke alatt első őszi összejövetelét. Az összejövetel tárgya az őszi és téli Kölcsey-zsurok programjának megállapítása volt.

A szakosztály készséggel honorálta a jelenlegi vezetőségnek azt az indítványát, hogy ezeket, az Arad egész kultur életére nézve jelentős és népszerű délutánokat a lehetőségig átforgalmazzák s kapcsolathoz hozzák a friss, fiatal modern irodalommal, anélkül, hogy a Kölcsey-Egyesület tradícióm csorba essek. A Kölcsey-Egyesület szoros kapcsolatot kíván teremteni az Aradi Írók és Művészek Szabadtársulásával s az aradi tehetségek érvényesülésének útját kívánja egyengetni. Ezért irodalmi délutánjainak egy részét az Aradi Írók és Művészek Szabadtársulásának ajánlja fel. De máskülönben is igyekszik arra, hogy a délutánokon az aradi írók és tudósok mennél nagyobb számban szerepeljenek, emellett a főváros és a vidék kiváló írói és művészi egyéniségeivel akarja programját dúsabbá és értékesebbé tenni. Amint értesülünk: Kaesoh Pongrác, Császár Elemér, Szép Ernő, Farkas Imre, gróf Teleky Sándorné (Szikra), Sas Ede, Dutka Akos, Szaboleska Mihály, Balassa Jenő (Basa bácsi), Rákos Arnold, Gábor Miklós stb. szerepelnek a műsoron, úgy, hogy a Kölcsey-Egyesület tagjai és Arad város egész közönsége a legszebb reményekkel várhatja a gazdag és szép program megvalósulását.

— „Stambul rózsája“ (magyar kiadás). „Der Soldat der Marie“, „Már minálunk soroznak“, „Istenuccese nem bánom“, „Messze mentél, nagyon messze“, „Írd meg, hogy csókol-e párod?“ kaphatók Kerpel könyvkereskedésében.

— Kerpel könyvkereskedésébe az összes hátralékos tankönyvek megérkeztek.

TANÜGY.

— Az aradi iparostanonciskolában folyó hó 17-én megkezdődtek a tanítások. Kérjük a tanoncpartó mestereket és iparvállalatokat, tanoncaikat haladéktalanul beiratni annyival inkább, mert a be nem írottakat a büntetőbírósnál hivatalból kell bejelenteni. Az igazgatóság.

Magyar megbizott tárgyalása a szerb különbékéről.

(Kártérítési per a költségek miatt.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Fenes dr. a budapesti törvényszék tanácselnöke mára olyan tárgyalást tűzött ki, mely — ha adatai igazak — európai szenzációt ígér. A felperes, Dada János, egy állítólagos magyar diplomata beperelte a Deutsche Bank-ot, minthogy ez a hatalmas és előkelő pénzintézet nem volt hajlandó kifizetni azokat a költségeket, melyek egy — nagyon fontos diplomáciai küldetésében előadódtak. A felperes — amint előadja — a szerbiai offenzíva megindulása előtt, a legkritikusabb pillanatban, mikor a balkáni államokhoz való ut elvágása minden perében bekövetkezhetett volna, szerb politikusokkal tárgyalt a szerb különbékéről. A tárgyalások már eredményesen folytak, akkor indult meg a szerb offenzíva, mely a különbékéről való tárgyalást hiábavalóvá tette. Minden tárgyalanná vált. Nagyon fantasztikusnak és különösnek ítélik a pert, a per irataiból derül majd ki, mennyiben hivatalos és hivatalos diplomata Dada János és mennyiben maradt adós a Deutsche Bank.

Dada János a következőkben adta elő keresetét:

A Törökországhoz vezető út.

— 1915. tavaszán, különösen a Dardanellafronton, kritikus volt Törökország helyzete. Veszélyben forgott a Törökországhoz vezető út és ezzel annak lehetősége, hogy a központi hatalmak a török hadsereget elláthassák. Bulgária csatlakozása is a Törökországgal való közlekedés helyreállításától függött. De az összekötő utat vagy Románián, vagy Szerbián keresztül meg kellett teremteni. Romániával megegyezésre jutnunk nem sikerült és így csak Szerbia felé tekinthettünk, melynek hozzájárulásával, ha lehetséges, vagy anélkül, fegyveres erővel kellett ismét szabaddá tenni a dunai hajózást.

Szerbiában ekkor erős békeáramlatok voltak. A szerb törvényhozás többsége is, Pasics miniszterelnökkel az élén, vagy ha kell, nélküle, antantellenes kormányt akart polcra segíteni.

Minthogy a központi hatalmak illetékes

körei inkább hajlottak a Szerbiával való békés megegyezésre, mint oktalan vérontás felé, Strausz Adolfal, a keleti akadémia tanárával történt előzetes megbeszélés után elhatároztam, hogy Szerbiába utazom és kipuhatom az ottani hangulatot. Utazásomról és annak céljáról Strausz tanár jelentést tett gróf Czernin és Busche nagyköveteknek, akik akkoriban a központi hatalmakat Bukarestben képviselték.

Tárgyalás Bukarestben.

Szerbiából visszatérve, Strausz Adolf jelentést tett Busche nagykövetnek, aki közölte velem, hogy anyagilag és minden vonatkozásban rendelkezésemre áll, majd azt a kívánságát fejezte ki, hogy a szerb kormány tárgyalás céljából meghatalmazottat küldjön Bukarestbe. A szerb kormány eleget is tett ennek a kívánságnak és Györgye Szlavkovicsot Bukarestbe küldte. Több napig tartó tárgyalás után, amelyen a német főkonzul is jelen volt, megállapítottuk azokat a főbb pontozatokat, amelyek a további tárgyalások alapjául szolgáltak. Szlavkovicsnak vissza kellett utaznia Nisbe, hogy ezen pontozatokat a szkupstina kiküldendő három tagjával és a miniszterekkel közölje. A részletes tárgyalás, a végleges megegyezés kidolgozása a központi hatalmak és Szerbia részéről kiküldendő vegyes bizottságok hatáskörébe tartozott volna.

A Deutsche Bank szerepe.

— A bukaresti Metropol-szállodában az anyagi kérdésekben is megbeszéléseket folytattunk. Egyöntetű volt a vélemény, hogy az eredmény érdekében érveinket olykor-olykor pénzzel is támogatni kell. Megállapítottuk, hogy erre a célra legalább ötszáz ezer márkára van szükségünk. Érintkezésbe léptünk Stauss Emil Györggyel, a Deutsche Bank vezérigazgatójával, aki kijelentette, hogy az első költségek fizetésére háromszáz ezer márka erejéig rendelkezésünkre áll, a további kétszáz ezer márkát pedig akkor folyósítja, amikor a már említett vegyes bizottság összeül. Közölte azt is velem, hogy az első részösszegeket Szófiá-

ban, a Deutsche Bank ottani képviselőjénél, Günther igazgatónál vehetem föl. Közben folytattam agitációmát Szerbiában, aminek az lett a következménye, hogy szerb részről három miniszter, a szkupstina tagjainak többsége, a kereskedő-osztály és általában a tehetősebb elemek a különbéke mellett foglaltak állást és hajlandónak mutatkoztak arra, hogy a dunai hajózás megnyitása érdekében tárgyalásokba bocsátkozzanak. Ezért arra kértek engem, eszközöljem ki, hogy a központi hatalmak részéről meghatalmazással ellátott megbizottak menjenek Bukarestbe, ahová megbizottaikat hasonló hatáskörrel ők is elküldik.

Utazás Szerbiába.

— Magyar utlevéllel, Románián és Bulgárián keresztül, a szerb határra utaztam, ahol előző távirati értesítésünk folytán már vártak reám Andreja Sztaukovics szerb rendőrfőnök és Szava Milenkovics vasuti főellenőr, kiknek kíséretében Pirota utaztam. Itt a szerb kormány megbízásából Bozsankovics tábornok, a volt hadügyminiszter fogadott, kivel megbeszéléseket folytattam. A szerb kormány távirati meghívására a rendőrfőnök és egy befolyásos barátom kíséretében Nisbe utaztam, ahová 1915. június 19-én este megérkezve, küldetésem célját nyomban közöltem Lazarevics főltábornokkal. Másnap Draskovics és Ljuba Sztojanovics miniszterekkel tárgyaltam, kikkel részletesen közöltem azokat a feltételeket, melyek mellett a dunai hajózás szabaddá tételének kérdése megoldható volna. A miniszterek, bár szívesen fogadtak, szándékukat egyelőre nem árulták el, mert Pasics miniszterelnök nélkül, akit csak június 23-ára vártak Nisbe, nem akartak állást foglalni. Pasics pontosan megérkezett s kifejtette, hogy bár ő maga személyesen nem tárgyalhat, mert hisz ez hivatalos tárgyalásnak játszanék, nem idegenkedik a fölvetett tervek megvalósításától.

Németország fegyveres döntést akart.

A szerb minisztérium közlésével misszióm befejezést nyert. Nisből visszatértem Bukarestbe, jelentést tettem Buscha nagykövetnek. Sőt később, Budapesten báró Wengenheim, volt konstantinápolyi német nagykövettel is közöltem akcióm eredményét. Wengenheimmal való ta-

Végvári Neuman Dániel báró 80 éves.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Országszerte ismert, általánosan becsült népszerű aradi férfiú éri meg holnap, szeptember 19-én életének nyolcvanadik esztendőjét: és szűk családi körben avatják ünneppé a holnapi napot. Végvári Neuman Dániel báró üli meg holnap születésének nyolcvanadik évfordulóját és ez alkalmat bizonyára sokan fogják felhasználni arra, hogy az általános szeretetnek örvendő, patriarka kort megért, közigazdasági életünk eme jeles alakját szerencsekívánataikkal elárasszák és örömeiknek adjanak kifejezést, hogy a gondviselés ilyen hosszú kortal áldotta meg. Szinte paradoxnak látszik, de mégis úgy van, hogy a tülekedés, a marakodás, az irigység és civódás eme sötét korszakában talán Neuman Dániel báró az egyetlen számottevő ember e városban, akinek mincsenek ellenségei, akiről nem mondanak rosszakaratu pletykákat és akit a szeretel és becsülés őszinte derűs örömeivel fogadnak, ahol csak megjelenik. Neuman Dániel báró valóban méltán rá-

szolgált erre az osztatlan rokonszenvre. Az ő hosszú élete sem nélkülözte a küzdelemteljes megpróbáltatásokat és hogy most öregségében a harmonikus nyugalom napsugara fonja körül ezüstös fényű fejét, azt ő becsületos, nehéz, komoly munkában vívta ki magának. Egyike volt a Neuman-család ama tagjainak, akik megalapították a ma már az egész monarchiában a legelső között emlegetett Neuman céget. Az alapítás heroikus munkájából derekas részt kért magának és a vállalt feladatot úgy oldotta meg, hogy azzal nemcsak a Neuman céget juttatta a fejlődés és haladás nagy szerű útjára, hanem óriási közigazdasági értéket biztosított az akkor még elhanyagolt hazai gyári iparnak. Lankadatlan munkásságát mindaddig folytatta, amíg olyan utódok nem következtek, akik az általa inaugurált rendszert fenntartva, az ő módszerét követve, átvehették a gyár vezetését és eljuttathatták azt mai szédületes magasságába.

Neuman Dániel báró már akkor is, amidőn a legaktívabb munkása volt az aradi Neuman cég vezetésének, mindig időt tudott szakítani ahhoz, hogy nemes, jó és gyöngéd lelké-

nek szelid parancsára áldozzon a jótékonyság patyolat tisztaságú, az özvegyek és árvák könnyeitől megszentelt oltárán. Boldogult hitvesével, Neuman-Fürst Máriával együtt szervezték meg az aradi izraelita népkonyhát, a melynek fenntartása érdekében a nemes gondolkodású és páratlan szívjóságú házaspár valóban rendkívül sokat áldozott. Nemcsak anyagilag támogatták ezt az intézményt, hanem személyes közreműködésükkel sikerült bevonniok a jótékony mozgalomba azt az előkelő aradi társadalmat, amely őket tekintette vezetőjének. A most nyolcvan esztendőös Neuman Dániel báró nemcsak felekezeti célokat szolgáló intézményt támogatott, hanem egyéb jótékony célú adományaival és alapítványaival segítségére sietett a minden felekezeti aradi szegényeknek. Azok az elhagyottak és nyomorgók, akik évről-évre részesülnek az általa tett adományok kamataiból, áldják és áldani fogják nevét, mert sok árva és özvegy keserű könnyét szárította fel.

A nyolcvanesztendőös kiváló férfiú nemcsak a jótékonyság, hanem a művészet terén is hozott olyan áldozatokat, amelyek Arad

lálkozásomon jelen volt gróf Fürstenberg a budapesti német főkonzul is. Jóllehet a szerb különbéke teljesen elkészítve, a német hadvezetőség Szerbia ellen való offenzíva mellett döntött és Stausz igazgatótól azt a távirati utasítást kaptam, hogy az egész akciót hagyjam abba.

Dada követelése.

Jól lehet Wengenheim báró és Busche megígérték, hogy összes kiadásaimat meg fogják téríteni, a Deutsche Bank számlám kiegyenlítése elől kitért és kiadásaimat a mai napig sem térítette meg. Kiadásaimat ugyan a birtokomban lévő nyugtákkal nagyrészt igazolni tudom, jelentékeny összegekről a dolog természetéből folyólag, még sem kaptam nyugtát. Így azok igazolása körülményesebb eljárást igényel és olyan bizonyítékok beszerzésétől, ami a háború alatt keresztül nem vihető.

Kérelmem tehát az, állapítsa meg a bíróság azt, hogy a Deutsche Bank kötelezettséget vállalt az iránt, hogy a dunai hajózás szabaddá tétele érdekében megindítandó akciómmal felmerült kiadásaimat megtéríti.

A tárgyalás.

A mai tárgyaláson csak a felek ügyvédei jelentek meg. A Deutsche Bank ügyvédje kijelentette, hogy ügyfelőtől még nem kapott információt, a bank csak sürgönyileg kérte föl a tárgyaláson való megjelenésre. Kéri a tárgyalás elhalasztását. A törvényszék helyt adott ezen kérelemnek és a tárgyalást október 22. napjára halasztotta.

Drágább lesz a liszt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Régi panasza a lisztelárusítással foglalkozó aradi kereskedőknek, hogy a liszt árusításán nemcsak hogy hasznuk nincsen, de valósággal ráfizetnek erre az üzletre. Ezt a panaszt tárgyalta ma Aradváros közéleti bizottsága annak a beadványnak az alapján, amelyben a hatóságilag megállapított árjegyzék revízióját kérik az érdekelték. Green Nándor főkapitány ugyanis a napokban értekezletre hívta össze a kereskedelmi és iparkamara bevo-

kulturális fejlődését jelentősen előmozdították. Tudvalevőleg Neuman Dániel báró tinom leike ifju korától fogva vonzódo a művészi zene felé és amikor csak tehette, készséggel anyagilag is támogatta e város művészeti törekvéseit és fejlesztette muzsikális életét. Az aradi zenede felszerelésének költségeire jelentékeny összeget adományozott és sohasem zárkózott el, ha a művészeti törekvések sikere érdekében fordultak hozzá anyagi segítségért.

Mindazok, akik Neuman Dániel bárót személyesen ismerik, vagy csak futólag is érintkeztek vele, a legnagyobb gyöngédség hangján beszélnek róla, mert igaz jó lelket és a szenvedés iránt fogékony, megértő és segíteni akaró szívet tanultak benne becsülni. A közvélemény, amely az igazi érdem jutalmazását tekintni egyik feladatának, igaz szeretettel regisztrálhatja azt a hírt, hogy a Magyarország határain túlnőtt híri Neuman cég eme kiváló tagja teljes szellemi és fizikai frissességben jutott el az emberi kor ama magaslatára, amelyhez csak kevesen érhetnek el. Velünk együtt e város egész társadalmá osztatlan szeretettel köszönti e ritka jó emberi érzésű férfit és azt kívánja velünk együtt, hogy igen sok esztendőig élvezhesse e város fekkölt gondolkozásának dus eredményeit.

násával az élelmézési cikkek árusításával foglalkozó kereskedőket és ezen az értekezleten az árjegyzék árának újabb megállapítását kérték. A beadványban már konkrét árakat is javasoltak, a közéleti bizottság mal ülése azonban nem döntött még, hanem az adatok pontosabb beszerzése végett a jövő ülésre halasztotta a döntést.

A mai ülésen a liszt árának megállapításáról volt szó. Exterde Kálmán báró a közéleti bizottság vezetője referált erről az ügyről és megállapította, hogy azok az adatok, amelyeket a kereskedelmi és iparkamara mutatott ki, az ő számítása szerint is teljesen megfelelnek a valóságnak és ezekből az adatokból kétségtelenül kiderül, hogy a

kereskedők a liszt elárusítására tényleg ráfizetnek.

Táviratilag érdeklődött Magyarország összes nagyobb városaiban az ottani lisztárak iránt és a kapott válaszokból kitűnik, hogy nincs Magyarországon egyetlenegy város em. amelyben olyan olcsón jutna a közönség liszthez, mint Aradon. Azokban a városokban is ahol a város éppen olyan olcsón szerzi be a lisztet mint Arad, a közönséghez mégis jóval drágábban kerül már a liszt.

Varjassy Lajos dr. a kereskedelmi és iparkamara titkára kétféle megoldási módozatot ajánlott annak az állapotnak a megszüntetésére hogy a kereskedők lisztelárusításra rá ne fizessenek. Vagy fel kell emelni a liszt árát, vagy pedig a város adja olcsóbban a kereskedőknek a lisztet, hogy a mai árak mellett is megtalálhassák számításukat.

Jegessy Károly dr. tiszti főügyész azon a véleményen van, hogy a liszt árát kell felemelni. Ha a város a kereskedőknek olcsóbban adná a lisztet, ebből olyan deficit keletkezne, a melyet csak pótdadó alakjában lehetne megtéríteni s így végeredményben mégis csak a város közönségét sújtaná ez.

Susster Ödön dr.

tiltakozik a lisztárak emelése ellen.

Sokkal igazságosabbnak tartja, ha a pótdadó alakjában kell a deficitet megtéríteni, mert ezt a terhet a város egész közönsége érzi, míg a lisztárak felemelését csak a szegényebb néposztály, hiszen a vagyonosok liszttel már elvannak látva és őket nem érdekli, hogy az üzletekben milyen áron adják a lisztet.

A munkásbizottsági tagok nevében Mészáros János szólalt fel ezután a lisztárak emelése ellen:

— A kamarai titkár ur — mondotta — volt olyan szives, hogy a kereskedők érdekében pontos adatokat gyűjtött be annak igazolására, hogy a kereskedők a lisztelárusításra ráfizetnek. Arra kérem a kamarai titkár urat, legyen olyan jó és ne csak a kereskedők érdekében végezen számításokat, hanem számítsa ki azt is, hogy a hadisegélyes asszonyok miként tudnak megélni a hadisegélyből. Nem baj, ha a kereskedők a lisztelárusításra ráfizetnek, a többi árucikkeken behozzák azt amit itt elvesztenek és tegyék meg azt a hazafias kötelességet, hogy a lisztnél történő veszteséget elszenvedjék.

Mülek Lajos dr. reflektált ezekre a szavakra és kifejtette, hogy nemcsak Aradon vannak hadisegélyes asszonyok, hanem minden más városban is és a lisztet Aradon olcsóbban adják, mint másutt.

Varjassy Lajos dr. hangsúlyozta, hogy a liszt árának megállapítását nem lehet a hadisegély kérdésével összeüggésbe hozni. Kétségbevonhatlan adatok igazolják, hogy a keres-

kedők a lisztelárusításra ráfizetnek és egyetlen társadalmi osztálytól se lehet kívánni, hogy veszteségre dolgozzon. A jövedelem elosztás igazságtalansága más kérdés, ehhez nem kell számításokat eszközölni, anélkül is tudjuk, hogy ez fennáll.

Bing Hugó azon a véleményen van, hogy igazságosabb ha

pótdadó alakjában vetjük ki a városra háruló terhet

mert a pótdadóban a vagyonosabb osztályok is progresszíve részesülnek.

Jegessy Károly dr. azt indítványozza, hogy a közéleti bizottság számítsa ki pontosan mennyi haszna van jelenleg a lisztüzletnek, és mennyivel csökken ez a haszon vagy mekkora lesz a deficit, ha a város a kereskedőknek olcsóbban enged át a lisztet. Tekintettel arra, hogy a közéleti bizottság amugy is csak javaslatot hozhat és a lisztárak végleges megállapítása a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé tartozik, a közgyűlésnek már tiszta képet kell adni a helyzetről és azért szükséges ez a számítás. A bizottság ezután ilyen értelemben is határozott és hasonlóképpen csak a jövő ülésen fogják tárgyalni a hatósági árjegyzék többi cikkeinek árát is, amikor a közéleti bizottság betérjeszti majd a jelenleg érvényben levő árakat, a javasolt új árakat és a rendeletekben meghatározott legmagasabb eladási árakat.

Bodnár Jakab munkástag indítványára a bizottság jövő heti ülésére tervezet készített elő a petróleum-jegyrendszer behozatalára vonatkozóan. A munkások ugyanis azt tapasztalták, hogy a kiskereskedők gyakran visszaélnak a petróleummal, nem bocsátják azt a közönség rendelkezésére, hanem a maguk számára csereüzleteket folytatnak a petróleummal.

Fogházra ítélt ezredes.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A budapesti honvédhadosztálybíróóság Conti-utcai épületében ma reggel kezdődött Decsy János honvédezredes bünperének a tárgyalása. Az ezredes a honvédség budapesti központi ruhatárának volt a parancsnoka s ebben a minőségében adott okot arra, hogy a honvédbíróság ügyésze vádat emeljen ellene.

A tárgyalás reggel kilenc órákor kezdődött dr. Bartha Lajos tabornok-hadbíró elnöklésével. A tárgyalást Rudólf Ödön alezredes-hadbíró vezeti, a vádat dr. Biró Kálmán ügyész képviseli. Decsy János az általános kérdésekre előadja, hogy hatvannégy éves, római katolikus Baján született, nős és két fiu apja. Mindkét fia a harctéren van; egyik zászlós, a másik hadnagy. Ő maga 1874. óta teljesít katonai szolgálatot. Ezután dr. Biró ügyész indítványt tett a nyilvánosság kizárására azzal, hogy a bíróság az ítéletet a nyilvánosság előtt hirdesse ki. A bíróság határozathozatalra vonult vissza és úgy döntött, hogy a hallgatóság távozását rendelte el.

A tárgyalás befejezése után a bíróság az elfoiasítás és a rendjelektől való megfosztás mellőzésével a vádlottat négy hónap fogházra ítélte, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. A szolgálati kötelezettség megszegésének vádjá alól az ezredest felmentették és ajándék elfogadásának büntetésében mondták ki bünösnek.

Kornilov puccsát az entente tervezte.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Berlin. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung, a külügyminisztérium hivatalos lapja, érdekes cikket közöl arról, hogy a Kornilov-féle lázadást az entente rendezte.

— Annyi bizonyos, — írja a lap — hogy az ellenséges és főleg a francia sajtó, kellemetlen módon szólta el magát a Kornilov mellett való gyors állásfoglalásával. Való, hogy a nyugati köztársaság közvéleménye háttámadta a szövetséges Oroszországot és elárulta szabadságoszményét, hogy leplezetlen katonai erőszakkal a végletekig meghosszabbítsák a háborút a francia hódító szándékok kedvéért. Több jel mutat arra, hogy

Kornilov vállalkozásában a nyugati hatalmak keze is közreműködött.

Most érhető módon arra töreksenek, hogy ügyetlen intrikájuk nyomait eltüntessék.

A Matin sokatmondóan mutat rá, hogy Franciaország, Anglia, Olaszország és az Egyesült Államok pétervári nagyköveteinek sokkal tisztább látásra és nagyobb energiára van szükségük, mint bármikor. Együttal Kerenszkiről a régi barátságos hangon nyilatkozik a lap. A napnál világosabb, hogy a nyugati hatalmak már hetek óta, főképen a moszkvai konferencia óta elpártoltak Kerenszkitől és teljes rokonszenvvel és sok reménységgel nézték Kornilov kalandját. A Matin látható örömmel jelentette, hogy Kornilov utódja, Klembovszky tábornok szintén Kerenszki ellen foglalt állás.

Hervé a Victoireban mentő kardnak mondta Kornilov kardját, mert Kerenszki megakartá semmisíteni a forradalom vívmányait. A lap egyuttal felhasználja az alkalmat arra, hogy Németország minden addig tett nyilatkozatával és magatartásával ellentétben felfrissítse azt az elavult mesét, hogy Hindenburg visszaakarja állítani a cári uralmat.

A Figaró szerint Kornilov az utolsó pillanatig várt, amíg Kerenszki meg nem feledkezett jobbik eszéről. Kornilov nem becsúgyból lépte át a Rubikont. A franciák kétségtelenül elárulták annexió céljaikat — fejezi be cikkét a német lap.

Hága. Az ideiglenes kormány a köztársaság kikiáltása alkalmával elhatározta, hogy a politikai bűnösöknek amnesztiát ad, amely Kornilovra is ki fog terjedni.

Stockholm. A pétervári angol nagykövet figyelmeztette a fővárosban és a környéken lakó angol állampolgárokat, hogy legyenek készen az elutazásra. Naponta tízonnégyezer ember hagyja el Pétervárt. A menetrendszerű vonatokon kívül öt külön vonatot állítottak be, hogy minél hamarabb ki lehessen üríteni a fővárost. Spekulánsok ötszörös áron adják el vasúti jegyeket.

Rotterdam. Az angol sajtó még nem fűz kommentárt Oroszországnak köztársasággá való kikiáltásához, csak a Morningpost reméli, hogy ez lesz az első lépés az alkalmas kormányalakítás felé.

Rotterdam. A Daily Mail jelenti, hogy a munkások és katonák tanácsának legszélsőbb pártja bizalmatlan Alexejev személye iránt, mivel annak idején hajlandó lett volna a vezérkari főnöki állást elfogadni, de csak azzal a feltétellel, ha a kadettpárt részt vesz a kabinetben.

Pétervár. Kornilov leszerelésének hírére erős hausse volt a pétervári

tőzsdén. Némely papír száz egységgel emelkedett.

Berlin. Kopenhágából ideérkező távirati jelentések szerint Kornilovnak és Lukovskinak elfogatása péntek este tíz órakor történt. Sablovskit nevezték ki prokurátornak, aki a főhadiszállásra el is utazott. Kaledin elfogatását még nem erősítették meg. A két bolsevik lap, a Novoja Sejsin és a Rabotszaja Gazettát betiltották. Miután Kornilovot elfogták, a pétervári tőzsdén erős hausse mutatkozott, sok papír száz rubelnél is magasabbra szökött.

Az Aradi Ipar- és Népbank tőkefelemelése.

(Az igazgató választmány ülése.)

Az Aradi Ipar- és Népbank igazgatóságának azt a javaslatát, amelyről lapunk tegnapi számában már jelentést tettünk, amely az intézet alaptőkéje jelentékeny felemelését célozza, a bank igazgató-választmányának mai ülésén tárgyalták s miután az igazgató-választmány az igazgatóság javaslatát egész terjedelmében elfogadta, rövid idő múlva rendkívüli közgyűlés fog ez ügyben dönteni.

Az igazgató-választmány ülését Szalay Károly kir. tanácsos, elnök vezette s első tárgyként a banknak a folyó üzleti év első felére vonatkozó zárszámadások szerepeltek, melyeket Hehs Béla vezérigazgató részletesen ismertette. Az igazgató-választmány örvendetesen vette tudomásul, hogy a háborus évek által okozott nehéz üzleti viszonyok ellenére a bank a folyó üzleti év első felében 100000 koronát meghaladó összeggel nagyobb nyereséget ért el, mint a múlt év hasonló szakában. Megemlítésre méltó, hogy az intézet betétállománya is jelentékenyen szaporodott, amennyiben a betétek összege ma már a 14.000.000 koronát meghaladják.

Ezután terjesztette elő Szalay Károly elnök az igazgatóság javaslatát az intézeti részvénytőke felemeléséről. Kifejtette, hogy az intézet jól felfogott érdeke kívánja, a saját tőkék szaporítását, mert a háboru végével nagy arányokban meginduló üzleti élet jelentékeny összegeket fog igénybe venni. A bank egészséges alapításait is fejleszteni kell, amihez szintén tőke szükséges, már pedig akkor felelhet meg a bank legjobban közgazdasági hivatásának, ha más intézetektől lehetőleg függetlenül bonyolíthatja le ügyeit s ezáltal saját részvényeseinek érdekeit szolgálja. A jelenlegi pénzbőség alkalmassá teszi az időt a részvénykihocsájtásra, mert az olyan értékpapírt, mely biztos és jelentékeny kamatot hoz, mindenki szívesen fogja vásárolni.

Az igazgató-választmány megjelent tagjai nagy helyesléssel fogadták az elnök szavait és ezek elhangzása után Hehs vezérigazgató ismertette a részvény kihocsájtás feltételeit, melyek szerint 13125 darabot, vagyis minden egyes részvényre egy újabb részvényt bocsátanak ki 500 korona átvételi árfolyamon, amelyeket elsősorban a régi részvényesek vehetnek át s a befolyó összegből darabonként 400 koronát a részvénytőkéhez, 100 koronát pedig a tartalékalapokhoz csatolnak. Eme művelet keresztülvitele által tehát az intézet alaptőkéje 10.500.000 kor.-ra tartaléktőkéi pedig 3.560.000 koronára fognak emelkedni.

A befizetések 2 részletben eszközlendők s az új részvények tulajdonosai 1917. december

31-ig a befizetett összegek után 5 százalék kamatot kapnak, 1918. évben pedig már a régi részvényesekkel egyenlő mérvben fognak az üzleti eredményben osztozni.

Az igazgató-választmány az előterjesztést egyhangulag elfogadta s megbízta az igazgató-ságot, hogy október 7-ére rendkívüli közgyűlést hívjon össze, melynek tárgysorozatán az alaptőke felemelése, a szükséges alapszabálymódosítások és az üresedésben lévő helyekre két igazgatósági tag választása szerepeljen.

A tőkefelemelési művelet keresztülvitele után az Aradi Ipar- és Népbank saját tőkeereje következtében a vidéki pénzintézetek sorában legelső közt fog helyet foglalni.

Három évi börtön egy levelezőlapért.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Egy évi vizsgálati fogság után bírái elé került Dousse Berta svájci születésű francia nyelvmesternő, aki a háboru derekán azzal a megbízással tért vissza Magyarországra, hogy elenségeink javára kémiszolgálatot teljesít. Mindössze két hétig játszhatta veszedelmes szerepét, mert hamarosan leleplezték s a katonai igazságszolgáltatás kezébe került. A honvéd hadbírószági tárgyaláson fölényes nyugodtsággal védekezett: „Nem kémkedett, csak ártatlan újságtudósításokat akart küldeni Franciaországba.” Magas szikár hölgy, elegáns kék kosztümben, fején lefátyolozott Napoleon-kalap, hideg arccal hallgatja a katonai ügyész szavait, aki kötél általi halállal kéri büntetni.

Bajkay András őrnagy hadbíró referálta Dousse Berta súlyos ügyét. A vád szerint a svájci nyelvintéző, aki a háboru előtt Galiciában és Magyarországon francia nyelvtanítással foglalkozott, 1916 áprilisában kiutazott Párisba. A Café Taverne Parisienneben megismerkedett két francia újságíróval, akiknek csak a keresztnevére emlékszik: Leon és Max. Ezek havi 300 frank díjazás és busás jutalom ígéretével megbízták, hogy utazzék vissza Magyarországra kémkedni. A nyomor a megbízás elfogadására kényszerítette, 900 frankot felvett Maxtól és Leontól, megállapodtak egy chiffreben és abban, hogy leveleit Lausanneban lakó nővéréhez küldi, ahonnan Grillon Leon svájci entente-ügynök kezébe kerül. 1916 évi augusztus 19-én ért Budapestre és nyomban hozzálátott terve megvalósításához. Levelezőlapot küldött Lausanneba a következő szöveggel: Liebe Aeltern. Ich bin gesund, nur mager geworden. Ez annyit jelentett, hogy Magyarországon a közélelmezési viszonyok szomorúak.

Dousse Berta a Newyork-kávélházban találkozott egy svájci barátnőjével Oulevay Alisszal, akit beavatott titkaiba. Barátnője feljelentette a rendőrségen és így került Dousse Berta a hadbírószág elé. Azzal védekezett, hogy nem akart kárt okozni Magyarországnak, csak ártatlan újságinformációkat küldött megbízóinak. A bizonyítás után Oszkay dr. százados ügyész kémkedés büntetésében kérte bűnösnek kimondani, amelynek kísérletét is kötél általi halállal büntetik. Erődy Tihamér dr. védő ezzel szemben azt bizonygatta, hogy a vádlott azzal a levelezőlappal, amit Lausanneba küldött, nem követett el kémkedést, mert hisz köztudomásu, hogy a háborus ország közélelmezési viszonyai sehol sem ragyogóak.

A honvédhadosztálybírószág haderő elleni büntetésben mondotta ki bűnösnek Dousse Bertát és 9 hónapi vizsgálati fogság beszámításával börtönre és kemény fekhelyre szigorított három évi börtönre ítélte.

Sikkasztó**aradi posta-ellenőr.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőrség bünygyi osztályán őrizetben van egy aradi postatiszt, aki hivatalában a reáruházott bizalommal súlyosan visszaélt és hosszabb idő óta súlyos manipulációkat követett el. Az őrizetbe helyezett postatisztviselő Dániel Antal segédellenőr, aki hosszabb idő óta a vasuti postánál teljesít szolgálatot, Dániel Antaltól az utóbbi hetekben tisztviselőtársai suttogva, különös dolgokat tárgyaltak. Feltűnő volt ugyanis, hogy az aránylag kevés jövedelmű tisztviselő, különös nagyuri módon pazarolja a pénzt.

Tudták, hogy mindössze kétezerháromszáz korona évi fizetése van, melyből ötödmagával kellett megélnie. Ennek ellenére Dániel szabad idejének legnagyobb részét kávéházakban, obskurus elemekből álló társaság körében töltötte, akikkel hazárdjátékot folytatott. Többször hallottak arról is, hogy a segédellenőr a játékokban nagyobb összegeket veszített és mindezek mellett egyéb költsékezésre is bőven állott Dániel tárcája rendelkezésre. Hogy a költsékezésre és a szórakozásaira álló összegeket a kis fizetésű postatiszt honnan szerezte, az titok maradt mindenki előtt.

Különösen azért volt feltűnő a vasuti postánál Dániel pazariása és nagyuri életmódja, mert mióta a postatiszt a könnyelmű életre adta magát, tudott dolog volt, hogy a hivatalban rendtelenségek és szabálytalanságok történnek. Számtalan feljelentés és panasz érkezett a vasuti postafőnökséghez, melyek arról szóltak többnyire, hogy az ajánlott levelekben a mellékelt kisebb-nagyobb pénzösszegek nyomtalanul eltűntek. A postafőnökség óvatosan figyelte és nyomoztatott a hivatal házi számkája után, de az olyan ügyesen működött, hogy hosszabb ideig leplezni tudta magát.

Hónapokon keresztül folyt ez a nyomozás az állomási posta helyiségekben, míg a postafőnökség rájött, hogy a sikkasztások abban a hivatalban történnek, ahol Dániel Antal is szolgálatot teljesített. Eddig azonban a sikkasztót nem tudták leleplezni. A főnökség bejelentette az esetet a nagyváradai postaigazgatásnak, ahonnan pár nappal ezelőtt kiküldték az aradi vasuti postához Egry Béla nagyváradai felügyelőt, aki, hogy a tettes gyanúját elkerülje, hivatalos állást foglalt el a vasuti postánál.

Most aztán nagyobb erővel indult meg a nyomozás. A nagyváradai postafelügyelő több ajánlott levelet adatott fel aradi címekre olyan napokon, amikor Dániel volt az ajánlott levelek rovatolásánál. A levelekhez papírpénzt csatolt, melyek meg voltak jegyezve. A levelekből a rovatolás után mindig hiányzott a pénz.

Ekkor már határozottan tudták, hogy a sikkasztó Dániel Antal, aki feltűnő költsékezésével mindjárt magára vonta a figyelmet. Ezután még csak a tettenérés hiányzott.

Tegnap Egry felügyelő öt darab husz koronást, melyeknek sorszámát feljegyezte, egy borítékba téve, ajánlottan feladta a vasuti postahivatalnál egy bécsi címre. A felügyelő figyelemmel kísérte a levelet, amíg az rovatolás céljából a segédellenőr hivatalába került. A felügyelő ezután a budapesti vonat postakocsijában megvárta, amíg a továbbítandó leveleket átadják.

Ezekből aztán kikereste az ajánlott levelet, melyből a pénz hiányzott.

Ezután Egry behívta a hivatal egyik szobájába Dániel Antalt, akit felelősségre vont az

eltűnt összeg miatt. A postatiszt zavartan védekezett. A felügyelő erre felszólította Dánielt, hogy adja át a pénztárcáját. A segédellenőr rövid vonakodás után eleget tett a felszólításnak és Egry Béla több száz korona között megtalálta a feljegyzett öt darab bankjegyet is.

A felügyelő telefonon jelentette az esetet a rendőrség bünygyi osztályának, ahonnan detektívek mentek ki a sikkasztóért, akit most már a bünygyi osztályon megmotoztak.

Zsebeiben még egy ajánlott levelet találtak, melyből a mellékelt pénzt szintén kivette Dániel, aki kevés vallatás után beismerte, hogy öt-hat esetben követett el sikkasztást.

A detektívek a kihallgatás közben Dániel Thököly-téri lakásán is házkutatást tartottak, ahol több megjegyzett papírpénzt találtak.

Beretz Ferenc readórkapitány, a bünygyi osztály főnöke még csak holnap fogja kihallgatni Dánielt, de már ma őrizetbe helyezte. A holnapi kihallgatás után a megtévedt postatisztet átkísérik az ügyészségre.

Egy bérszerződés története.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány nappal ezelőtt azt írta az Aradi Közlöny, hogy a Hermann-palotában lévő üzletek béreit a háztulajdonos körülbelül százötven százalékkal emelte. Ez a hír most annyiban szorul korrekcióra, hogy a Vojtek és Weisz cég üzlethelyiségének boltbérét nem emelték, ellenben az, a mi a helyiség körül történik, az szintén egyik igen érdekes fejezete a háborus jelenségeknek.

Az említett cégnek, amint most értesülünk 1920-ban jár le a szerződése és addig évi négyezer koronát fizet. Tudott dolog, hogy a cég, amely Vojtek Lajos egyedüli tulajdonát alkotta a legutóbbi időkig, változáson ment át, amennyiben annak egyik alkalmazottja, Ordelt Sándor cégtárs lett. Ez már a háborúban történt. Vojtek Alajos ugyanis, aki országos névű bortenelő és így igen sok időt tölt szőlőbirtokán, a néla alkalmazott igen tehetséges és iparkodó fiatalembert társul vett maga mellé, ezzel biztosítani akarva üzlete részére ezt a kiűnő munkaerőt.

Néhány nappal ezelőtt Vojtek arra határozta el magát, hogy egy másik alkalmazottját Szabó Istvánt szintén felszólítja arra, hogy lépjen be társul a cégbe, mert az volt a szándéka, hogy a háboru befejezte után visszavonulásától az üzlettől és teljesen a gazdálkodásnak él. Ezt a tervét még nem hajtotta végre, amikor megtudta, hogy cégtársa felkereste a ház tulajdonosát és azzal megállapodásra jutott, hogy 1920-ban, amikor a Vojtek és Weisz cég házbér szerződése lejár, az üzlethelyiség Ordelt részére biztosított és hogy ez már szerződést is kötött *tíz esztendőre évi tizenkétezer korona bér mellett*. Ez annál inkább meglepte, mert abba a helyzetbe jutott, hogy az ő tudta és beleegyezése nélkül kötött megállapodás következtében az évek hosszú során át birt. üzletet elveszti és a szó szoros értelmében hajléktalanná válik. A háztulajdonos teljesen jóhiszeműleg járt el, mert abban a feltevésben tárgyalt az egyik cégtársal, hogy ez közös akarattal történik a másik féllel és eszébe sem jutott, hogy mi lehet a célja az új bérleti szerződésnek.

Ugy értesülünk, hogy Vojtek Alajos a bíróságnál akarja érvényteleníteni ezt a társai által kötött megállapodást, mert előzetes beleegyezése nélkül, megkérdezése nélkül és ingerenciája elkerülésével jött az létre és cégtársi helyzetének és viszonyának radikális megváltozását vonná maga után.

H I R E K.**Fenyő Armin dr. főorvos halála.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szomorú híradás érkezett ma csatak tűzéből Goldschmidt Sándor aradi bankárhoz. Táviratot kapott az olasz fronttól, hogy sógora, Fenyő Armin dr. főorvos a tizenegyedik Isonzó-orientivában meghalt. Aradon sokan ismerték a szimpatikus, szeretetreméltó főorvost, aki rokoni kötelekei révén gyakran tartózkodott Aradon, ahol az urí társaságoknak kedvelt vendége volt.

Fenyő Armin dr. főorvos előbb Szegeden teljesített szolgálatot, azután Budapestre helyezték, ahol a háboru kitöréséig működött. A mozgósításkor önként jelentkezett haretéri szolgálatra és felkerült az orosz frontra, ahol megsebesült. Budapestre szállították, ahol hamarosan kigyógyult sérüléséből. Egészsége helyreállítása után az olasz frontra vezényelték, ahol egy egészségügyi intézet vezetésével bízták meg. Mint az egészségügyi intézet orvos-főnöke nagy buzgóságot fejtett ki a sebesültek gyógyítása és ápolása terén. A most lefolyt 11. Isonzó-csatában azután meghalt. Hogy természetes halállal mult ki a főorvos, vagy pedig ellenséges golyótól találva lelte halálát, erről nem szól a rövid, szűkszavú távirati értesítés.

Az elhunyt főorvos Kolozsivárt kereskedő-családból született. Saját erejéből küzdötte fel magát s tanulmányai elvégzése után a hadsereg egészségügyi szolgálatába lépett, ahol szép karriert csinált. Gyulafehérvárról nősült és így sógora lett Mayer Ödön dr. országgyűlési képviselőnek is. Fenyő Armin dr. főorvos halála Aradon általános részvételt keltett.

— **Német tengeralattjárók új harcmodora.** Bernből jelentik: Nagy párisi lapok hivatalos közlései szerint, minthogy a német tengeralattjárók módszert változtattak és egész rajokban operálnak, előrelátható, hogy harcuknak ez az új szakasza rendkívül komoly hatással lesz a németek ellenségeire nézve.

— **Éhség tüntetés Amsterdamban.** Rotterdamból jelentik: Szeptember huszonharmadikára nagy éhség tüntetést várnak Amsterdamban. Tekintettel arra, hogy a tömeg gyűlésekre és felvonulásokra készül, a rendőrség nagy előkészületeket tesz.

— **Katonai érdemkereszt a sebesült tisztnek.** Bécsből jelentik: Otelsége rendeletet adott ki, amely szerint azok a tisztak, akik a haretéri súlyosan, avagy többször megsebesültek, és eddig haretéri kitüntetést nem kaptak, amennyiben folyamodnak érte, a katonai érdemkereszt III. osztályát kapják. Hasonlóképpen a sebesült katonákat, vagy azokat, akiknek 12 hónapnál hosszabb haretéri szolgálatuk van, bronz vitézségi éremmel kell kitüntetni.

— **Újabb hajócsúszások.** Berlinből jelentik: Az északi haretérien buvárhajóink tevékenysége ismét 17,000 brutto regisztertonna ellenséges hajóteret semmisített meg. Az elsüllyesztett hajók között volt a darabárut vivő Sycamore nevű 9200 tonnás fellegyszerzett angol gőzös, amely az elfogott első tiszt közlése szerint 920 tonna rozet vitt, melynek értéke 8 és fél millió marka és egy másik jól fellegyszerzett angol gőzös, amelyet erős biztosítóméteből löttünk ki. A tengerészeti vezérkar főnöke.

— **Áthelyezés.** Endrőci László főgimnáziumi tanárt — akit csak néhány héttel ezelőtt helyeztek Aradra — Oberle József főgimnáziumi tanárral való kölcsönös csere folytán a kultuszminiszter Temesvárra, az állami főgimnáziumhoz helyezte.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

München. A milánói szocialista-párt vezetőit letartóztatták.

München. Erzberger képviselő nyilatkozatával szemben, félhivatalosan jelentik, hogy a központi hatalmak Litvánia függetlenítése dolgában nem döntöttek.

Rotterdam. A Daily Cronicle jelenti Rómából: Az új isonzói harcok csak utóórsi harcok, már nem céljuk megkísérelni az áttörést, hanem csak az elért sikereket biztosítani. Erre az évre az általános nagy offenzívának vége van.

Rotterdam. A Daily Mail jelenti Rómából: A pápa és Wilson között élénk távirati összeköttetés áll fenn. Az eredménnyel a pápa nagyon meg van elégedve és környező népek szilárd a hite, hogy a pápának újabb nagyfontosságú lépései a béke érdekében küszöbön állnak.

Lugano. A Szeleki szent szék francia püspök a jövő héten Rómába érkezik a pápához felhívásra. A párisi szocialista lapok azt hiszik, hogy a békejavaslatról lesz szó, amelynek keresztmértelére a pápa a francia püspökök segítségét akarja igénybe venni.

Bécs. A Wiener Allgemeine Zeitung értesülése szerint Ausztria-Magyarországnak a pápa békejegyzékére adandó válaszigazolványát szeptember

20-án nyújtják át a bécsi pápai nunciának és azt 22-én teszik közre. A Daily Telegraphnak az a híre, hogy a jegyzéket már eljuttatták a Vatikánba és hogy az új meglepő békejavaslatokat tartalmaz, nem felel meg a valóságnak. A válasz természetesen a szentatya kezdeményezéseinek megbeszélésére szorítkozik.

Pétervár. A Reuter ügynökség jelenti: Orilevben Alexejev vezérkari főnök rendeletére tartóztatták le Kornilovot, valamint huszonhárom tábornokát és itten egy szigorúan őrzött szállodában internálták őket. Kornilov kihallgatását már befejezték.

Pétervár. Hivatalos jelentés. H. hó 17-én éjjel Kerenszkij, Verhoszkij hadügyminiszter és Werhorovszkij tengerészeti miniszter a főhadiszállásra utaztak.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Wolff Kurt repülő főhadnagy, a Pour le merite rend lovagja, aki legutóbb hosszabb ideig volt Richtofen báró által vezetett tizenegyedik számú repülő csoport vezetője, szeptember 16-án elesett öt nappal azután, hogy főhadnaggyá nevezték ki.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Flandriában erős tüzéségi harc Yperntől keletre és délkeletre. Verdun előtt ma délután megelénkült a harcok tevékenység a Masstól nyugatra. Keleten nincs új hír.

— **Elpusztult japán hajó.** A Pétervári Távirati Ügynökség jelenti Tokióból: Az Ottawa három ezer tonnás japán cirkáló elpusztult. Legénysége háromszázöt emberből állott.

— **Eladták Trenosenteplicot.** Trenosenteplicz fürdőt, amelynél nagy érdeklődés volt dr. Arányi Miksa kir. tanácsosnak 6 millió koronaért megvette Erényi Béla gyógyszerész, a „Diana” sóborszesz részvénytársaság igazgatója.

— **A Kossuth asztaltársaság tagjaihoz.** Klencedik esztendeje, hogy társaságunk megoldotta legmagasabb hazafias feladatát, érte és közből emelt szobrot a honszeretet apostolának, a demokratikus Magyarország megváltójának, Kossuth Lajosnak. Szerdán van fordulója, annak a szíveinkben örökkön élő boldog érzesnek, hogy szerény igényekkel, de hatalmas lelkességgel és kitartó munkával megteremtett oltárt rendeltetésének átadtuk, a 13 vértanu szentelt földjén. Kossuth Lajos által hirdetett szabadság egyenlőség és testvériség, az emberiséget megváltó szent eszméknek. Emlékezzünk! Szerdán délután 3/5-kor a városház előtti Kossuth Lajos-téren gyülekeznek társaságunk tagjai, pont 5-kor helyezi elnökünk Nagy Kálmán halás emlékezésül Kossuth Lajos szobrára koszorúkat. Az ünnepség után 8 órakor találkozunk helyiségünkben a Magyar király vendéglőben, hogy a leleplezők fogadalomává vált ünnepélyes gyűlést megtartsuk. Kossuth Lajos emlékének tisztelőit, ha nem tagok is, hazafias örömmel látja a Kossuth asztaltársaság. Nagy Kálmán elnök, Schwarz Zsiga titkár.

— **A tengerikészletek rekvirálása és maximalítása.** A hivatalos lap mai száma közli a kir. miniszteriumnak a tengerikészletek zár alá vételéről, felhasználásáról, forgalombahozataláról, végül a követelhető legmagasabb ár megállapításáról szóló rendeletét. A rendelet szerint a sertéshizlalás tárgyában a kormány által kiadandó külön rendelet fog intézkedni. A termelő a közéletmezés céljára lekötendő sertések hizlalására az 1917. évi zár alá vett tengeri terméshiből a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó résznek csak felét használhatja fel. Tengeri ipari célokra vásárolni tilos. A ter-

mésfeleslegből csak a haditermék Részvénytársaság részére szabad tengerit eladni, vagy pedig olyanoknak, akik vásárlási igazolványt mutatnak fel. Szállítani tengerit csak igazolvánnyal szabad. Mihelyt a tengeritörés tulayomó részben befejeztetett, a tengerit rekvirálni fogják. A tengeriért követelhető legmagasabb ár 1917. szeptember és 1918. május között 34 koronától 40 korona 30 fillér között váltakozik közönséges csöves és kevert tengerire nézve, míg ugyanilyen tengerinek az ára morzsolt állapotban 42 korona 50 fillér és 46 korona között váltakozik. A fajtengeri ára ugyanezen időn belül 36 korona 10 fillér és 42 korona 80 fillér között váltakozik csöves állapotban, míg morzsoltan 45 korona 50 fillértől 49 koronáig terjedő ár fizethető.

— **Cukorkiosztás.** Felhívom az I., II., III., IV., V. kerületekhez tartozó kereskedőket, hogy szerdán a többiekkel pedig hogy csütörtök délelőtt cukorutalvány kiváltása céljából a közéletmezési hivatalnál jelentkezzenek. Cukorigazolvány 1. és 2. számú szelvénye váltható be adagonként 20 dkg. nyers cukorra, melynek kicsinybeni eladási ára 30 fillér. A közéletmezési hivatal vezetője.

— **Véres zavargások Ausztráliában.** Berlinből jelenti: Kopeahúgai táviratok szerint az angol gyarmatokban és dominiomokban nagy az elégedetlenség a háború hosszú tartama miatt. Indiában, Egyiptomban Kanadában erős áramlatok vannak a háború további viselése ellen. Az ausztráliai zavargások, amelyek minden cenzura és titkolódzás ellenére is egyre növekszenek, különösen Sidneyben és Melburnben voltak súlyos természetűek. Sidneyben a nagy tüntetéseken résztvettek ausztráliai nők is. Hatalmas néptömegek fosztogatták az üzleteket és végül a felvonult erős rendőrséget is fegyveresen megtámadták. Tömeges letartóztatás történt. Melburnben óriási tüntetés volt a további háború ellen. A tüntetők azt kívánták, hogy az ausztráliai csapatokat, amelyek az ázsiai, afrikai és európai hadszíntereken véreznek, azonnal rendeljék vissza. Az élelmiszerek ára a csekély kivétel dacára is egyre emelkedik, különösen a gabonáé és a busé. További zavargásoktól tartanak.

— Zsidó ünnepi imakönyvek és szertartási cikkek Pichler Sándor papirkereskedésében, Bohus-palota. 6221

— Legújabb divattlapok Kerpelnél. 354

TÖRVÉNYKEZÉS.

Alaptalanul megvádolt ezredorvos.

— Bécsi tudósítónktól. —

A bécsi jözsefvárosi járásbírósa előtt — mint Bécsből jelenti — tegnap volt a végtárgyalása annak az érdekes pernek, amelyet a most a harotéren szolgálatot teljesítő Grohák Ilarian dr. ezredorvos ellen indítottak lopás és házassági ajánlattal véghezvitt elcsábítás miatt.

A vád kiindulási pontját egy becsületsértési per képezi, amelyet az ezredorvos Multos Emilia magánzónó ellen indított. A magánzónónak 1903-ban viszonya volt az ezredorvossal, amely hat esztendeig tartott. A háború kitörésekor a leány kárterítési pert indított az ezredorvos ellen, amelyet arra alapított, hogy az orvos házasságot ígért neki és ő az ígértet be nem tartása miatt házassági képességének osökkentése következtében súlyosan károsodott. A polgári perben megtartott tárgyaláson a leány azzal vádolta az orvost, hogy évekket ezektől a lakásáról egy ezüst debánszelencét ellopott. E vád miatt az ezredorvos becsületsértési pert indított Multos Emilia ellen; ez a per még folyamatban van.

A becsületsértési perben az eljárás közben felfüggesztették és az ezredorvos ellen az emelt vád alapján megindult az eljárás. Egy már előbb megtartott tárgyaláson a harotérről visszatért ezredorvos kifejtette, hogy az ellene emelt lopás vádja nem egyéb, mint a panaszoszó kitalálása. Epp úgy tagadta az orvost, hogy a hat esztendő alatt valaha is házasságot ígért volna a panaszoszónak.

A tárgyaláson a tanuként megidézett Multos Emilia nem jelent meg. Néhány nap múlva a leány megjelent a járásbíró hivatalos helyiségében és kijelentette, hogy eláll a tanuvallomástól, mert ez szégyent hozna reá. A tegnap tartott folytatódó tárgyaláson a bíró az ezredorvost mindkét vád alól minden bizonyíték hiányában felmentette.

§ Fogházra ítelt orvos. Budapestről telefontól tudósítónk: Szigeti Károlyné tomesvári kórházi ápolónő 1915. márciusában azzal a kéressel fordult Reinitz József dr. tomesvári orvoshoz, hogy vizsgálja őt meg. Az orvos műtetet hajtott végre, amelynek következtében fertőzés állott be, majd pár nap múlva a beteg hashártyalobban meghalt. A tomesvári törvényszék Reinitz dr.-t gondatlanságból elkövetett emberölés miatt egy évi börtönrre ítélte, a tábla azonban felmentette. Ma tárgyalta az ügyet a Kuria és megsemmisítve a tábla ítéletét, büntönek mondotta ki az orvost gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében és ezért egy évi fogházra, valamint kétezer korona pénzbüntetésre ítélte.

MOZGÓKEPSZINHÁZ.

* Nagy detektívdráma az Apollóban. (Az ígért földje.) Szerdán és csütörtökön nagyszabású detektívdrámát mutat be az Apolló színház. Az izgalmas detektívdráma rövidre fogott cselekménye a következő: Fred Parker, a nagykereskedő, a szelthámos és család Miguel Lopez karmái közé jut, akitől megveszi „gyémántföldjeit” — amelyek egyáltalán nem tartalmaznak gyémántot s teljesen értéktelenek — 900.000 dollárért. Felesége, Lona s Joe Settler detektív hasztalan óvják, a szerződés létrejön s Miguel elillan a vételárral. Settler azonban vissza akarja szerezni Parker számára a pénzt. Megveszi az értéktelen gyémántmezőket, annak bizonyos pontjain hatalmas nyersgyémántokat rejt el s amikor azokat megtalálják, az újságok nem győzik eléggé hangsúlyozni a Parker-féle gyémántmezők gazdagságát. Miguel Lopez most már megbánja, hogy eladta földjét, az üzletet stornirozni akarja s visszaadja a detektívnek a vételárat, amely így visszajut a jogos tulajdonosához. Az érdekes filmregény, melynek főszerepében Einar Zangenberg jeleskedik. Az új műsort egy igen ötletes bohózat és az új harotéri fólvételek egészítik ki.

Csak néhány napig. CIRCUS SCHMIDT a Béla-téren.

Szombaton, szeptember 22 én este 8 órakor Nagy megnyitó Diszelőadás.

Magyarországon még nem látott világvárosi új műsorral.

Jegyek előre válthatók **Oláh és Társa** papirkereskedésében (Minorita-palota) Bővebbet a napi falragaszok.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Nagy áremelkedés aradi értékekben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A néhány nappal ezelőtt megindult élénk forgalom egyre nagyobb arányokat ölt az aradi magántőzsdén, amely tudvalóval egyik aradi kávéházban működik már több évtized óta. Az izraelita polgárok újévi ünnepe, mint ismeretes, jó alkalom volt arra, hogy a fővárosi tőzsdei magánforgalom szokatlanul nagy élénkséghez jusson. Az ünnep miatt támadt egyéb üzleti szünet jó hatással volt a tőzsdére és már régen nem mutatott olyan élénkséget, mint tegnap és ma.

Ugyanez a jelenség tapasztalható az aradi értékpapir-forgalom terén is. Az irányzat tegnap és ma feltűnő emelkedést mutatott. Szinte máról-holnapra óriási ugrásszerű emelkedést értek el egyes aradi értékpapírok. Ezek között első helyen van az Aradi polgári takarékpénztár, amelynek részvényeiben nagy eladások történtek kétszázharminc-kétszázharmincöt koronás árfolyamon. Az Aradi ipar és népbank ugyanilyen szép emelkedést mutat, mert ma már hatszázöt-hatszázötvenöt koronáért keltek el a részvények. Nagy az érdeklődés az Aradi Első Takarékpénztár részvényei iránt is. Az Aradmegyei takarékpénztár rész-

vényeit 2670—2680 koronáért, az Aradi központi takarékpénztárét 200 koronáért és az Aradi közgazdasági bankét ugyancsak 200 koronáért vásárolták meg.

A szokatlanul élénk forgalom arra enged következtetni, hogy az aradi értékpapir-vásárlás a legközelebbi napokban még nagyobb lendületet vesz és nemsokára eléri a részvényárfolyamok azt a nivót, amelyen a háboru előtt állottak.

— Pótlalom gyűjtése. A katonai hatóságoktól nyert értesítés szerint a nagy takarmányhiány miatt a jövőben hetenként kétszer és a körülményekhez képest helyenként állandóan is atomul való használatra csak a tülevelelő lomb, tőzeg vagy fűrészpor használata lesz megengedve. Felhívom ennél fogva az állattartó gazdákat, hogy a gyűjtésre alkalmas őszi idő beálltával ezen pótlalom anyagokat úgy az országos, mint a saját érdekükre tekintettel, mentül nagyobb mennyiségben gyűjtsék és száraz állapotban raktározzák. Varjassy Lajos polgármester.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

Arad legrégibb kerékpár, varrógép és Gramophon raktára. Villanyvilágítási vállalat.

Hammer Vilmos

műszerész

Szabadság-tér 5—6.

Telefon 96.

Veszek törött és használt gramofon lemezt K. 0.50 darabját.

Egyedül képviselő a világ legjobb gyártmányú gépeiből. Columbia és Irvington legúj gramofonok, l. Waffonrad kerékpárok és Pfaff varrógépek, Saphir és „Pathefonok”, Pathe filmek. Megőrzettek a legújabb felvételű operettek és népdalok, Király Ernőéi.

Nagy raktár kerékpár akatrézekből, gumiból és Acetylen lámpákból. Pontos kiszolgálás. Jutányos árak. Nagy szak-szerű javító műhely. 2951

20934—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A mákért követelhető legmagasabb ár s az 1917. évi mákterméknek zár alá vételéről s forgalmának korlátozásáról szóló kormányrendeletet a következőkben teszem közzé: A m. kir. miniszteriumnak 221—1917. M. E. számú rendelete a mákért követelhető legmagasabb ár megállapításáról.

A mákért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra 350 korona.

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó álló-

máshoz való szállítás költségeit is, csak nélkül készpénzüzetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

Az I. paragrafusban meghatározott legmagasabb ár csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árura vonatkozik, kevésbé jó minőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

Az 1917. évi egész máktermés a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetik, kivéve a termésnek azt a részét, amelyre a termelőnek háziszükségletére vagy gazdaságában vetőmag céljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését fel nem

használhatja, fel nem dolgozhatja és — amennyiben a jelen rendelet másképpen nem intézkedik, (7. paragrafus) — másnak, mint a Magyar Olaj- és Zsíripari Központ Részvénytársaságnak (Budapest, VI., Vilmos császár-ut 33. sz.) illetőleg Horvát-Szlavonországokban másnak mint az ottani Országos ellátási részvénytársaságnak (Zemaljska Opskrba d. d. u. Zagrebu) el nem idegenítheti és azzal egyáltalában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

Akt a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza vagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármely módon köz-

remüködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költségek levonásával a Hadirokkantak Segélyalapja javára fordítandó.

Arad, 1917. augusztus hó 24.

Green, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai tehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízű, szonigító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg javára van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepsin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepsin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcot vakító tehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2—K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K — fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS**-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrásy-tér 22. szám.

A kisenői kir. Járásbíróságnak.

2641—1917. szám.

HIRDETMÉNY.

A kisenői kir. Járásbíróság közhírré teszi, hogy állítólag elveszték a következő okiratok: 2 db. 6 koronás bélyeggel ellátott és darabonként 4500—4500 korona értékig szóló, továbbá 1 darab 1 K. 60 f. bélyegű és 1200 korona értékig szóló kitöltetlen váltók, melyeken elfogadó gyanánt Dragán Pask szerepel, a két 6 koronás bélyegű váltókon kibocsátó és első forgató Dragán György, további forgatók Kládován Péter és Morár Szavéta szerepelnek; az 1 korona 60 f. bélyegű és 1200 korona értékig szóló kitöltetlen váltók, melyeken elfogadó gyanánt Dragán Pask szerepel, a két 6 koronás bélyegű váltókon kibocsátó és első forgató Dragán György, további forgatók Kládován Péter és Morár Szavéta szerepelnek; az 1 korona 60 f. bélyegű és 1200 korona értékig szóló kitöltetlen váltók, melyeken elfogadó gyanánt Dragán Pask szerepel, a két 6 koronás bélyegű váltókon kibocsátó és első forgató Dragán György, további forgatók Kládován Péter és Morár Szavéta szerepelnek. Ezen váltók sem összeggel, sem kelettel, sem lejáratul, sem más lényeges kellekkel a fenti aláírásokkal kívül ellátva nincsenek.

Ezen okiratoknak a megsemmisítése iránt az eljárást Dragán Pask nadabi lakos közelméremre folyamathatja. Ezzel fogva felhívja az említett okiratok birtokosait, vagy birtokosait, hogy a jelen hirdetésménynek a Budapesti Közlönyben történt harmadszori beiktatását követő naptól számított 1 év alatt az okiratokat a bíróságnál mutassák be, mert ellenkező esetben a bíróság azokat a jelzett határidő letelte után a folyamodó újabb kérelmére semmivé fogja nyilvánítani.

Kisjenő, 1917. szept. hó 12.

Nyisztor,
6341 járásbíró.

23533—1917.

HIRDETMÉNY.

A városi árvaházban egy felügyelőnk alkalmazása vált szükségessé, aki a városi árvák felett a felügyeletet gyakorolja.

Ezen állásra művelt, kifogástalan életű magános nők pályázhatnak. Az állás tiszteletdíja a következő: havi 60 korona fizetés, lakás, fűtés, világítás és élelmezés.

A teendőkre vonatkozó részletes felvilágosítást az árvaház igazgatója adja meg. Az állás f. é. október hó 1-én lesz elfoglalandó.

A kérvények f. hó 26-án déli 12 óráig Arad szab. kir. város polgármesteri hivatalánál nyújtandók be.

Arad, 1917. évi szeptember 15.

A városi tanács.

22003—1917. klt.

HIRDETMÉNY.

Közhírré teszem, hogy Aradon 1917. évi augusztus hó 16. napján felfogott egy db. fekete-fehér tarka, jobb szemére vak tehén, mint gazdátlan jószág folyó évi szeptember hó 28-án d. e. 9 órakor a heti állatvásáron tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzért eladatni fog.

Arad, 1917. szeptember hó 15.

Green, főkapitány.

Cirokmag-fejtőgépet

és bálazót keresek. Ajánlatok: **Waldor Ármán, Kelemen-tér 7.** kéretnek. 6337

21746—1917. klt.

HIRDETMÉNY.

Ópécska község határában 1. év augusztus hó 19-én egy 4 éves sárga kanca, csilagos háta, jobbról ismeretlen bélyegű kó bitang-ságban találtatott. Igazolt tulajdonosa a lovat Ópécska község-nél tulajdonjogának igazolása mellettt átveheti.

Arad, 1917. szeptember hó 6.

Green, főkapitány.

Bartháné kozmetikai műterme, Batthyány-u. 10.

Szépségápolás. Arcmassaige. Hajfestés

Szeplőt, mitesert, hámlasztás által eltávolítok. Archám-lasztást 1 óra alatt is eszközölök. öregedő arcra ráncokat eltüntetek. Tanácsot és szerszámot vidékre is készséggel adok. **Bartháné.**

Hölgyek, urak figyelmébe!

Már megérkeztek a legújabb női modellel veleur- és filzkalapformák.

Férfi kemény- és puha nyulszőrkealapokban nagy raktár. Női veleur és filzkalap alakításokat és festéseket a legújabb modellel után elvállalom.

Tisztelettel

Bittenbinder Konrád

Első aradi villanyerőre berendezett kalapgyártás
Deák Ferenc-utca 42. sz. Fehér Keresztűl szemben.

Hirdetmény.

Maróti körjegyzőségnél a jegyzői teendőkhöz teljesítői jártas egyén azonnali belépésre alkalmazást nyer. Javadalma: havi 110 korona, mellékjövedelem, élelmezés, fűtés, világítás és végrehajtásoknál 4 korona napidíj. Személyesen jelentkező és helyettesítésre alkalmas okleveles előnyben részesül.

Marót, 1917. szeptember hó 17-én.

LELE ISTVÁN,

6360 körjegyző.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Katonáknak

runalelők

híntesara legjobb szer a PETHIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kiffűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ara utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárában

Arad, Arad-assy-ut 22. szám.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01
Személyvonat délután 21:28
Személyvonat este 8:48

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. (csak katonáknak) 1:25
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvont délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra-érkezik:

Gyorsvont este 7:18
Személyvonat délután 4:49
Személyvonat reggel 6:58

Használt ólom

megvételre kerestetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

9265—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

Az országos közlelmezési hivatal 76500 számú rendelete folytán közhírré teszem, hogy az a termelő, kinek bab, borsó, lencse, lóbab, tatárka vagy takarmányborsó készlete egyenként 100 kg. vagy ezt meghaladja, köteles készletét az alábbiak szerint a termelő-helyre nézve illetékes községi előjáróságnak (polgármesternek) bejelenteni.

Az a termelő, kinek készlete terményként a 100 kilogrammot el nem éri, készletét bejelenteni nem tartozik.

Az a termelő, aki a bejelentés időpontjáig készletéből bizonyos részt a Hadi Termény r. t. valamely bizományosának eladott, de az: csak ezen időpont után szállítja, tartozik a szállítás után ezt körülményt a Hadi Termény r. t. bizományosa által adandó átvételei elismervénnyel az illetékes községi előjáróság (polgármester) előtt igazolni.

A bejelentés 1917. évi szeptember hó 20 napjáig eszközözendő. Ezt a bejelentést a polgármesteri hivatalban nyerhető bejelentő lappon kell megtenni.

A Hadi Termény r. t. bizományosai által átvett készletekért a m. kir. miniszterium 1446—1917. M. E. számú és 2928—1917. M. E. számú rendeleteiben megállapított ár térítendő meg.

Ha a termelőnek 1917. évi szeptember hó 20. napján meglévő készlete egészen, vagy részben még nincs kicsépelve, köteles azt mielőbb kicsépelni. Azokra a célokra, melyekre készletét a saját házi és gazdasági szükségletére maga felhasználhatja, elsősorban a még ki nem csépelte készlet tartható vissza.

A jelen rendelet rendelkezéseinek megszegése a 2928—1917. M. E. számú, illetve 3973—1916. M. E. számú rendelet értelmében — amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást képez és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntendő.

Arad, 1917. szeptember hó 10.

Varjassy, polgármester.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítottjuk.

Minden szó hirdetéséért 10 fillér. Vastagabb betűkkel 20 fillér.

A vastagabb betűkkel kiírt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkevesebb hirdetés ára 1.20 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/6 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Meielyik urlembert

volna hajlandó egy bájos, 20 éves, szép, szőke kisfiányt anyagilag támogatni. Választ „Nehéz az élet” jellegre a kiadóhivatalban. 6365

Nezombát este

Óthalmom leszállt bájos urihölgyet kéri bámulójá, adjon alkalmat a megismerkedésre. Levelek „Baden-Baden” kéretnek Világosra postára. 6359

Egyszerűbb leányok,

szórakozás céljából fiatallembert ismeretséget keresik. Levelek „Szőke és barna” jellegre a kiadóba kéretnek. 6370

Alkalmazást keres.

Ispán,

alkalmazást keres mezőgazdaságban. Cim a kiadóban. 6356

Egy megbízható,

hadmentes, 42 éves családos egyén, ki a szállítási üzemből, gazdaságban és szőlőművelésben is tapasztalattal rendelkező ember keres. Cim a kiadóban. 6368

Deutsches Fräulein

6371
welches schon bei Kinder war. wünsch Stelle für sofort. Anträge erbeten „Unter Kinderfreundin“ an die Administration.

Intelligens-leány

házi leány, házvezetőnői állást keres magános uchoz pusztára. Cim a kiadóhivatalban. 6335

Divatos női ruhák

készítését jutányosan elvállalom. háznál is. Nyitrai Erzsébet, Kapa-utca 34. 6386

Alkalmazást nyer.

Kemély leány,

ki a varráshoz és kézimunkához ért, komornak felvétetik, ugyanide egy jó fizető kerestetik. Szabadság-tér 17. 6364

Erdély munkáiban

járás munkafelügyelő, azonnali belépésre kerestetik. Aradi- és csanádi egyesült vasutak Magánüzemelő, Arad, József főherceg-ut 22. 7000

Vas- és szerszemes segédet

keres okt. 1-re teljes ellátással. Welsz János, Maros-illye. 6340

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Vétel és eladás.

A kunágotai

plébánián 30 hektoliternyi boroshordó eladó. 6362

Veszek

szavatolt tisztított méh-viaszokat, kis és nagy mennyiségben. Bereck Viktor, Gyula-fehérvár. 6361

Kerékpár

eladó. Ilés-utca 56/a. 6366

Eladó

7 drb. boroshordó. Varjassy József-u. 2 szám. 6367

Egy szemér

szerszámmal, kis strátkocsival, megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 6372

Iskolai hangjegyek,

hegedű- és zongora iskolák, minden zenés részére Deák Béla könyv- és papírkereskedésben, Forray-utca. Gr. Nádasdy-palota. 4431

12—koronát

fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zálogcédulákat a legmagasabb áron veszek. Brandes órá- és ékszerész, József főherceg-ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 6313

Cognac-os üvegeket

veszek. darabját 70 fillérért. Epstein Simon, Boros Bent-tér 11. 6176

Nyers horkövet

minden mennyiségben vesz Irem Arnold Bercsenyi Miklós utca 39. szám, telefon 194. szám. 6281

D. boxok,

papondekli és vesző kosarak, eladók, ugyanott tanuló leány fizetéses felvétetik. Jánosi Károly, Zrínyi-utca, világkereskedés. 6317

16 karátos aranyot

9 koronáért beváltom. Brandes órá- és ékszerész József főherceg-ut 12. sz. Lutheránus templom mellett. 6189

Eredeti magánját

10—12 lörös, megvételre keressék. Cim a kiadóhivatalban. 6262

Egy níl megismert egyenáramú

2 1/2 lörös motor eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6302

Ponyvát,

fiatal, fekete, hibátlan, eladó. Cim a kiadóban. 6325

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Kitűnő hang,

nagyon jó karban lévő Ehrbar-zongora eladó. Keresek megvételre jó karban lévő pianó-ot. Kionitz János, Nagykopáncs, u. p. Tótkomlós. 6348

Tölg- és cser-makk

területeket bárbe veszek, esetleg felszedett makkot bármily kis és nagy mennyiségben veszek. Ajánlatokat kérek. Goldis Kornél, Nadab. 5541

16 karátos aranyat

10 koronáért beváltom. Brandes órá- és ékszerész József főherceg-ut 12., a Lutheránus templom mellett. 6217

Szűk-kosarak

nagyban és kicsinyben, jutányosan kaphatók Erdélyi és Bácskai Iparú rakárban. Reich B. Károly Pila és Tarsa cég-nél. Telefon 649. 5653

14 karátos aranyat

8.—kor-ért bevált Brandes órá- és ékszerész, József főherceg-ut 12., Lutheránus templom mellett. 6065

Ingatlan.

Felhívom figyelmet,

kik tőkejüket biztonság és jövedelmükben elhelyezni szeretnék, hogy a belvárosban két utcára és egy térre néző, nagy értékű kőépítményekkel, mint a Kézváltás bérház, tíz lakással és hét üzlethelyiséggel összesen 6000 m² területtel eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6267

Föld-síntes

régi ház, több kislakással, nagy telekkel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6368

Eladó

Urbán Ivan u. 38. számú sarokház. Bővebb felvilágosítás ugyanott. 6001

A belváros

igen értékes, szép helyén, két utcára nyíló, 50 méter fronttal, jól jövedelmező sarokház 5 üzlethelyiséggel és kisebb lakásokkal előnyösen eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6181

Eladó ház.

Gizella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évi adómentes, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

A Blasztriszky-féle szűk

(13. kat. hold, természetesen, nagyszámú hordóval, épületekkel) Mőmessen eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6243

Határ-utca

16. számú sarokház eladó. Bővebbet Kálvin J. utca 5. 6334

Eladó

Határ-utca 9. számú ház, egy két szobás, két egyszobás utcai, két egyszobás udvari lakás, összesen jövedelmez 2400 koronát, összköltség lemegy 700 koronára, marad 1700 kor. tiszta jövedelem. Vétel-ára 32.000 kor., a tőke tisztán 5 1/2 % -ot jövedelmez. Értekezni Lázár Sebő, Hász-palota-utca 5. 6353

Az állomás

közelében egy bérház, nagy kerttel eladó. Bővebbet Lövész utca 4a. sz. 6351

Különbéle.

Apróhirdetések

az „Aradi Szóklony” részére felvétetik a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc- u., Barna Béla hirdetői és hírlapirodájában Zrínyi- u. és a Kossuth-utcai papírszállítóban.

Társat

keressék 15—20.000 koronával aktuális tálalmányom kihasználásához. Ajánlatok „Veszteség kizárva” jelleg alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6302

Üzletek.

Egy jótorgalmu

korcsma-, szatócs-üzlettel vagy anélkül, helyben vagy vidéken, megvételre kerestetik. Esetleg elzámolásra, vagy üzletvezetőnek menne 17 éves leányával együtt, 2000 korona övadékkal. Cim a kiadóhivatalban. 6358

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinahora.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratán vértképző és vérjavító, biztos óvszer máliktikus fertőzések- és minden infektívából eredő meg-betegedés ellen ugy feleltetnek, mint gyermekeknek. Ára 5.—kor. Hehs gyógyszertár, Földes gyógyszertár. 12

Az angol

fájdalomcsillapító Benzue balsamot teljesen pótolja a Hehs—Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszertár, Hehs gyógyszertár. 12

Vadászfegyverek

szakszerű javítását

elvállalja Bodnár József,

lőgépvállalata. Villamos erőre berendezett javító műhely.

Arad, Weitzer János-utca 11.

Telefon 11—41.

5775

Lapkihordó pár

jó fizetéssel

felvétetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.13

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8.06
Személyvonat délután 8.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.38
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt 11.53
Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00
Személyvonat délután 1.13

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.38

Aradról Borosjenőre indul:

Reggel 8.26

Aradról Borosjenőre érkezik:

Délelőtt 10.44

Borosjenőről Aradra indul:

Dé után 1.30

Borosjenőről Aradra érkezik:

Délután 3.43

Aradról Ujszentannára indul:

Délután 5.30

Aradról Ujszentannára érkezik:

Este 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:

Este 6.22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

Este 6.58

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.29

Kétegyháza: Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel 8.37
Motoros vonat este 6.20

Kétegyháza: Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel 6.10
Motoros vonat délután 4.10

Ujszentannáról Kétegyházára ind.:

Motoros vonat reggel 9.25
Motoros vonat este 7.00

Kétegyháza: Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel 6.00
Motoros vonat délután 4.00

Borossebes: Borossebesre indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00
Vegyesvonat délután 4.45

Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat reggel 5.00
Vegyesvonat délután 2.39